BONDIA® ARUBA

Derecho di artista local... Tin bon protecci-on...?

Diasabra 2 di Maart 2024 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

CAft: Aruba awo por aplica reforma sin mester tin aumento di carga

Pagina 3

- **Cuatro sospechoso deteni pa bendemento di droga** *Pagina 2*
- **S.A.B.A. ta presenta director nobo** *Pagina 6*
- **Hulanda ta firma acuerdo di seguridad di 10 aña cu Ucrania** *Pagina 8*

Palapa na candela a hala atencion

Ayera den oranan di anochi, riba e pagina di Facebook Aruba Papers a publica un video den cual ta mira un grupo di persona ta tira santo riba un palapa cu ta na candela. Esaki tabata na Eagle Beach dilanti di La Cabana.

No ta conoci ken a pega e palapa na candela, sinembargo, Aruba Papers a indica cu personal di e hotel hunto cu brandweer a logra paga esaki prome cu e incidente escala.

Guatemala: Gobierno di Arevalo ta denuncia fiscal general Consuelo Porras penalmente

Pagina 10

Rusonan ta despedi di Alexei Navalny

Pagina 22

Awe nochi ta tuma luga e Festival Un Canto pa Aruba su Himno y Bandera Infantil y Hubenil

Awe nochi Aruba ta bay conoce e cancionnan ganador dedica na Aruba su himno y bandera. Riba e escenario di Plaza Betico Croes 27 mucha y hoben lo presenta nan composiciin y deleita Aruba completo cu nan cancionnan.

Awe ta toca turno na e categoria infantil y hubenil di e Festival Un Canto pa Aruba su Himno y Bandera. Un total di 10 grupo folklorico lo compaña e 27 participantenan di e anochi.

Tin 4 diferente categoria den categoria infantil y hubenil cual ta 4-6 aña, 7-9 aña, 10-12 aña, y 13-17 aña. E festival ta pa tur mucha y hoben cu tin amor pa musica y cultura di Aruba.

E festival ta consisti di diferente ritmo cu un mucha y hoben por participa cune, e ritmonan ta esunnan tipico, cu ta; Wals, Tumba, Mazurka, Polka, Marcha, Tambu, Danza, Bolero, Mambo Arubiano y Calypso.

Manera ta tradicion awe nochi riba Plaza Betico Croes pueblo di Aruba por asisti pa no solamente disfruta di tur e presentacionnan, pero tambe pa disfruta di tur loke ta bay tin na e tentnan.

Como ta custumber ta bay varios tent cu ta bay ta ofreciendo cuminda crioyo, bebida, cosnan dushi, artesania, paña, souvenir y hopi mas.

Parlamentario independiente Ryçond do Nascimento:

E argumentonan corupto di Otmar Oduber contra Ministerio Publico

Si Ministerio Publico mester trata caso Flamingo manera Otmar ta boga p'e, no ta keda nada otro cu pone Paul Croes den libertad di biaha y suspende e caso penal contra Benny Sevinger.

Si OM mester haci loke Otmar ta bisa, mester benta e investigacionnan contra Guillfred Besaril y contra Chris Romero y Eddie Briesen den bari sushi. Segun Otmar, ningun declaracion di Marisol Tromp encuanto delitonan penal cometi pa Otmar mester wordo uza pa Ministerio Publico, ya cu Marisol Tromp ta un contrincante politico di Otmar. Pa colmo Otmar ta haya cu e uzo di e declaracionnan di Marisol tambe ta un violacion di Trias Politica.

Den e ruedanan di prensa semanal di Otmar nos por mira e prueba cu Otmar ta wordo domina pa e mentalidad di e sistema di patronahe politico. Den un estado di derecho saludabel, e berdad mester ta central. Esey ta nifica cu tur persona mester haya un trato igual ora nan ta den un situacion similar. Pero, den e sistema di patronahe politico e no ta importa si bo tin e conocemento of e habilidadnan necesario, tampoco ta importa si loke bo ta bisa ta berdad of no. E unico cos cu ta conta den e sistema corupto ta bo afiliacion politico. P'esey e declaracionnan di Otmar ta deplorabel desde un punto de bista tanto huridico como etico.

Oposicion politico versus berdad huridico
Na prome luga, Otmar ta troce e principio cu loke realmente ta importante ta si un declaracion ta berdad, no e afiliacion politico di e persona cu ta haci e declaracion. Den e sistema di patronahe politico, afiliacion politico ta mas importante cu si un declaracion ta berdad. Segun Otmar e simple hecho cu tin un conflicto politico, ta nifica cu Ministerio Publico no por inicia un investigacion penal basa riba declaracionnan di un oponente politico. Sin embargo, derecho penal ta trata di haya e berdad basa riba pruebanan cu ta legal y convincente.

Credibilidad di e declaracionnan di testigo
Otmar kier pa e declaracionnan di Marisol Tromp wordo rechasa simplemente pasobra e ta un contrincante politico. Segun Otmar, Ministerio Publico no tin nada di bay studia si tin informacion valioso den e declaracionnan di Marisol Tromp. Pero, den un investigacion penal cuidadoso, Ministerio Publico mester evalua tur declaracion di testigo pa asina por descubri e berdad. Ministerio Publico mester evalua e credibilidad di e declaracionnan aki, basa riba varios factor, manera e credibilidad di e testigonan, e consistencia di nan relato y cualkier evidencia cu ta apoya e declaracionnan.

Trias Politica
Otmar no sa di kico e ta papia ora e ta menciona Trias Politica. E parti mas importante di e Trias Politica ta trata di e separacion entre gobierno y hues. Esey kiermen cu gobierno no mag di mete den e trabao di hues. Pa compronde esaki miho, nos mester haci un distincion entre kico ta un instruccion y kico ta un declaracion. Un instruccion ta un ordo na hues, bisando hues kico e mester skirbi den su sentencia. Esaki ta completamente prohibi, pasobra e ta un violacion di e Trias Politica. Hues mester studia un caso penal unicamente basa riba loke ley ta bisa y basa riba pruebanan legal y convincente. Na su turno un declaracion ta simplemente un aangifte of un testimonio cu ta encera un relato cu hende ta duna na Ministerio Publico. Ta na Ministerio Publico pa studia e relato pa wak si e por contene informacion importante. Si nos mira e caso di Otmar, nos mester subraya cu Marisol nunca tabatin e autoridad como ministro di Infrastructura y Medio Ambiente pa duna instruccion na Ministerio Publico, es decir, pa bisa Ministerio Publico ken nan mester persigui. Loke Marisol Tromp a bisa Ministerio Publico tabata un declaracion. P'esey Marisol nunca a viola e Trias Politica.

En corto, Otmar Oduber ta uza argumentonan politico corupto pa scapa di su responsabilidad penal. De facto e ta boga pa mantene e sistema di patronahe politico cu no ta importa cu berdad, sino solamente bo afiliacion politico. Sin embargo, si nos stima Aruba, nos mester lucha pa un sistema legal basa riba principio di husticia y igualdad dilanti di ley, den cual declaracionnan di tur testigo, incluso esun di contrincante politico, ta wordo tuma na serio y ta wordo evalua riba su propio merito den marco di e investigacion penal.

Nota di redaccion: E articulo aki ta un opinion di Sr. Santos do Nascimento y di ningun manera ta refleha opinion di Bon Dia Aruba, sino ta pa responsabilidad exclusivo di e autor.

Cuatro sospechoso deteni pa bendemento di droga

Ayera mediante un comunicado di prensa, Cuerpo Policial a informa cu e team di Narcotica a haci un entrada hudicial na Semeleerstraat na Noord, den cuadro di un investigacion andando pa bendemento di droga for di un parcela.

For di un parcela den Semeleerstraat a detene cuater persona envolvi den e caso aki.

Un hende homber di 26 aña di edad di inicial J.S.C. Tres hende muher di inicialnan R.J.R.M di 21 aña, S.Z.T.M. di 21 aña y J.R.M. di 40 aña di edad.

Na e dicho parcela a haya marihuana, cocaina y XTC tur esakinan a wordo tuma den beslag pa mas investigacion.

Conhuntamente cu e unidad di Rapid Response Team, K-9 Unit, Flex Team y bao coordinacion di Unit Narcotica a haci e entrada hudicial aki. No ta descarta cu lo por tin mas detencion.

CAft: "E luho cu Aruba tin awo ta cu por aplica reforma sin mester tin aumento di carga"

Ayera atardi College Aruba Financieel Toezicht (CAft) a tene nan prome conferencia di e aña e aki na unda presidente di CAft, Lidewijde Ongering, a elabora ariba tres punto, reduccion di debe, inversion y reforma.

Ongering a remarca cu mirando con e economia di Aruba ta creciendo y finanzas publico tambe ta mustra un panorama positivo, ta importante pa Aruba usa e posicion financiero actual pa pone finanzas publico structuralmente na ordo y haci e economia bira mas resiliente.

E colegio di Supervision ta enfatisa cu un maneho presupuestario prudente ta keda e punto mas importante, teniendo cuenta cu e gastonan halto di interes, y un reforma structural den seguridad social y riba mercado laboral ta percura pa mas resiliencia.

Reduccion di debe

Ongering a resalta cu Gobierno di Aruba a entrega presupuesto pa 2024 na tempo, pa di dos aña consecutivo, y el a splica cu esaki ta cumpli ampliamente cu e normanan central presupuestario di un surplus di por lo menos 1% di e Producto Interno Bruto (PIB), tanto pa 2024 como pa e periodo plurianual.

Di otro banda el a trece pa dilanti cu ta existi riesgo tambe. El a sigui splica cu e gastonan di interes, cu ya ta representa casi un kinto parti di e presupuesto, por aumenta mas ainda door di e refinanciamento den e añanan cu ta bin.

"Esaki por haci cu nan ta desplasa mas cu nunca otro gasto of inversion. P'esey pago di debe ta keda importante," Ongering a enfatisa.

Inversion

Ongering a indica cu inversion ta necesario pa haci economia mas resiliente y pa aumenta capacidad pa genera entrada. El a remarca cu den e contexto aki CAft ta positivo tocante e aumento di e presupuesto pa inversion planea na un suma di 115 miyon florin na 2028.

El a splica cu pa garantisa e eficacia di e inversionnan aki, ta importante pa traha un agenda di inversion plurianual cu ta conecta na e metanan di maneho incluyendo esunnan di e Landspakket.

Reforma

Tocante e topico di reforma, CAft ta resalta cu e espacio presupuestario disponibel na pais como tambe na e fondonan social, esaki ta e momento pa implementa reforma pa fortalece e economia di Aruba.

Ongering a señala cu den e sector di salud ta tumando paso pa por logra controla gasto structuralmente. El a splica in principe CAft ta positivo relaciona cu un marco di gasto como instrumento pa controla, basta cu esaki yuda disminui e gastonan di cuido realmente.

Pa loke ta trata seguridad social, CAft ta indica cu precisamente awo cu e posicion di salida di e fondonan ta faborabel, ta bon pa Aruba cuminsa pensa riba reforma cu ta bay yuda e mercado laboral bira mas dinamico. "E luho cu Aruba tin awo ta cu e por aplica reforma sin mester tin aumento di carga," Ongering a resalta.

Riba tereno fiscal, CAft ta indica cu Aruba a dal prome paso caba pa haci e sistema fiscal mas robusto, pero el a señala cu di otro banda e sistema di belasting indirecto ta keda dividi y door di esaki innecesariamente compleho.

CAft ta recomenda un sistema simpel den forma di un impuesto riba balor añadi (belasting op toegevoegde waarde—btw) cu lo mehora cumplimento.

Reportero di Bon Dia Aruba a puntra e presidente di CAft mirando cu Aruba ta keda atras cu e informenan financiero, locual ta afecta directamente e supervision di CAft, si ta berdad cu e informe trimestral di IV2023 ainda no a wordo entrega, mientras cu e mester a wordo entrega ainda den e luna di februari aki y kico ta CAft su reaccion ariba esaki?

Ongering a indica cu por wak cu pais Aruba a haci mehoracionnan grandi den e ultimo dos aña en cuanto ta trata e presupuesto. Esakinan a wordo entrega na tempo y nan ta bon, locual ta un muestra cu ta tumando pasonan importante. Sinembargo el a indica cu ainda e pais ta keda atrasa den loke ta trata e informenan di implementacion real.

El a agrega cu nan a ricibi e di tres informe di e aña aki y nan tabata kier cuminsa cu e informe di uater informa final di e aña, pero nan ta trahando ainda riba esaki, pa realmente acelera e proceso, y el indica cu ayera mainta nan a discuti esaki tambe cu e Minister di Finanzas.

"Nos ta busca refuerso y nos a haya algun pa e maneho financiero. Pues nos ta tuma paso y esaki ta e siguiente prioridad cu nos ta trahando riba dje," Ongering a indica.

CAft ta preocupa tocante e aumento di impuesto na Aruba, particularmente e impuestonan di personal y e interes riba prestamo. Di otro banda e ta satisfactorio pa e aumento grandi den entrada, entre otro cosnan stimula pa e aumento di e GDP pa 7% y di e GDP pa importacion.

Bon Dia Aruba a puntra e presidente di e Colegio di Supervision cu mientras cu e carga aki ta wordo causa pa efectonan inflacionario acumulativo, ta keda sin un bista riba e importacion di un sistema B2B cu no tin un funcionamento inflacionario. Esaki tin consecuencianan serio, specialmente pa esnan cu tin entrada mas abao y cu ta gasta un parti grandi di nan entrada riba necesidadnan basico, kico ta e punto di bista di CAft riba esaki?

Ongering a splica den su respuesta cu e presupuesto ta mustra bon en berdad y por wak, naturalmente, cu e economia tambe ta mehorando y e parti di entrada ta desaroyando rapidamente. Esaki ta nifica cu ta bon tambe pa sigui wak e parti di gasto, e parti di carga.

El a sigui splica cu nan kier pa e gastonan aki subi mucho lihe. "E pais tambe a establece cu nan kier maximalisa e carga di personal na un cierto nivel, esaki ta 10%. Y loke nos a comprende e mainta aki, pero nos lo discuti esaki despues, hendenan ainda ta boa di 10%. Pues esaki ta mustra basta bon. Aña pasa nos a mira cu impuestonan nobo a wordo introduci bao di e WTO na frontera. Nos tambe ta mira cu esaki tin un efecto significante pero nos a conseha anteriormente cu ta miho pa yega na un revision di e sistema BTW, pues nos ainda ta na fabor di esaki," el a remarca.

Por ultimo, Bon Dia Aruba a señala cu for di e carta di Secretario di Estado pa Asuntonan di Reino, Alexandra van Huffelen di e siman aki pa Eerste Kamer, ta keda cla cu e pago di interes lo aumenta ainda mas pasobra otro prestamonan tambe ta wordo belasta cu un tasa di interes di 6.9%. A puntra Ongering kico ta e efecto di esaki riba e presupuesto pa 2024 y si gobierno di Aruba tambe ta tuma esaki den cuenta?

E presidente di CAft a splica cu e 6.9% ta solamente relaciona cu e refinanciamento di e prestamonan di COVID y Hulanda a pone cierto condicionnan pa esaki.

Tocante e ley di RAft, cual te aworaki no tin un acuerdo entre e dos paisnan, Hulanda y Aruba, el a indica cu teniendo na cuenta cu hende no ta di acuerdo cu esaki, Hulanda ta manehando aworaki un tasa di interes halto pa nan prestamonan di COVID, e refinanciamento di cual ta na 6.9% y esaki ta trece un carga adicional den e presupuesto di 35 miyon pa aña.

"Ta trata di un presupuesto solido y esaki ta nifica cu e tasanan di interes halto mester wordo procesa. Gobierno di Aruba a inclui esaki hopi bon den e presupuesto," el a finalisa.

BONDIA ARUBA

IOM a presenta 'Estudio di Impacto Economico di Migracion Venezolano'

Ayera na Cas di Cultura a tuma luga e presentacion di Estudio di Impacto Economico di Migracion Venezolano na Aruba presenta pa International Organization for Migration (IOM) di Nacionnan Uni, di e forma aki nan a duna relevancia directo na migracion den e campo di operacionnan, cobertura, conocemento y experiencia a traves di un presentacion y un posterior debate entre esnan presente.

E estudio realisa pa Equlibrium (Social Development Consulting) ta ofrece informacion completo tocante implicacionnan economico di e migracion Venezolano den economia di Aruba, profundisando varios aspecto, incluyendo e dinamica den e mercado laboral, utilisacion di servicionan publico y tendencianan economico mas amplio afecta pa e cantidad di migrantenan Venezolano na Aruba.

Pa esaki, Julio Crocci ken ta fungi como hefe di procesonan intergubernamental a señala cu esaki ta un proyecto cu nan ta bin haciendo for di IOM na nivel regional, tanto na Latino America como den Caribe, midiendo algo di loke nan ta convenci caba, cu migracionnan ta un motor di desaroyo, e estudio aki ta analisa e contribucion di e personanan Venezolano cu ta biba na diferente paisnan den region aki.

Aruba ta e pais number 8 unda e estudio aki ta ser presenta, nan a haci'e caba na Chile, Costa Rica, Panama, Republica Dominicana, Ecuador, Peru, Colombia y awor Aruba, e resultado ta igual na diferente pais cu migrantenan ta contribui hopi mas di loke estadonan receptor ta gasta den e procesonan di proteccion y integracion di e personanan aki.

"Por lo tanto for di IOM nos kier refleha esey, e aporte di migracion cu un vision positivo cu lamentablemente, algun biaha, nos ta custuma di scucha e parti malo di migracion cu poco fundamento empirico, akinan nos tin base pa bisa cu migracion ta un motor di desaroyo cu ta aporta na e paisnan cu ta ricibi migrantenan cu un investigacion serio," Crocci a sigura.

Di su parti, David Lincheri di Equilibrium Social and Development Consulting, e persona encarga di haci e estudio a indica cu historicamente e relacionnan comercial entre Venezuela y Aruba tabata hunga un rol esencial pa e desaroyo inmobiliario, turistico y hotelero na Aruba na unda tin mas di 3.000 compania cu socionan Venezolano na e momentonan aki, lo cual ta aporta hopi pa e crecemento y nan tambe ta calcula cu esaki tin un impacto potencial si e poblacion migrante indocumenta ta ser regularisa cu un posibel contribucion di 13 miyon dollar di impuesto pa Estado.

"Esaki ta e enfoke di e principal conclusion cu nos a haya den investigacion cu nos a realisa, e desafio cu por presenta ora ta ricibi personanan den un pais nobo pa via di diferencianan cultural y social, cu por bira un oportunidad y un 'win-win' si ta haci un trabou conhunto entre e sociedad civil, sector priva y Gobierno," Lincheri a declara.

E investigacion cu a ser haci den un tempo di seis luna y di un manera metodologico cu enfoke cuantitativo y cualitativo, segun Lincheri a conta, den enfoke cualitativo nan a haci varios entrevista cu actornan clave di varios sector, entre nan e sector economico como hotelero y construccion, e conclusion principal cu nan haya ta e demanda insatisfecho pa loke ta man di obra y esnan cu por traha den posibel desaroyonan ya cu migrantenan ta mira hopi dificil pa traha den condicionnan cu no ta esun miho, di otro banda, cu enfoke cuantitativo, nan a wak e habilidadnan y capital humano cu migracion Venezolano ta representa cu lo por atende e necesidad ey cu ta existi den mercado di sector turistico, "nos tambe ta mira cu aplicando politica migratorio corecto y ordena, cu permisonan laboral e impacto aki lo por ser probecha hopi miho," Lincheri a bisa.

Alena Samanes ken ta lider di proyectonan di IOM na Aruba a sigura cu e plan ta cu despues di e presentacion aki e dia di ayera, nan por revisa un biaha mas e estudio y public'e pa e por ser usa, pa por informa politica publico y tambe varios proyecto cu nan tin tanto pa Gobierno como pa sector priva.

Den e proyectonan nan tin un documental cu nan a produci cu Nicolas Marin ken ta un embahador di Bon Boluntad di IOM y explorado di National Geografic e cual ta proximo na su estreno y e cual ta enfoca den conta e historia di migracion na Aruba, den e proceso di produccion segun Samanes a informa, nan a ripara cu esaki ta un tema central, historia di Aruba y historia di migracion ta e dos banda di e mesun moneda, "esey nos ta recorda na tur hende cu igualmente cu e isla aki a ricibi migrantenan, cu mester mantene e curason habri pa esnan cu a bin despues," el a sigura.

Den otro proyectonan, Samanes a menciona e clinica pa migrantenan di IOM, programa di crèche, programa di boluntarionan pa cuminda, asistencia pa huur, pa di e forma ey por sigui duna asistencia humanitario directo na e poblacion Venezolano na Aruba.

Pa finalisa, e importancia ta cu esaki ta pertenece na un proyecto regional, un vision regional di migracion, unda e proximo paso ta bay ta un resumen regional di tur estudio haci den 8 pais pa duna un vision di e paisnan receptor aki di migracion Venezolano tanto na Latino America como den Caribe, esey ta bay ser presenta den e "Proceso di Quito" un espacio intergubernamental di gobiernonan cu ta traha pa mehora e respuesta na nivel regional di e personanan refugiado y migrante Venezolano.

E mision di IOM ta pa traha riba e proteccion pero tambe riba integracion di e personanan aki y pa haci esey, mester mustra datonan cu base pa asina evita discriminacion y xenofobia den paisnan como Aruba pero tambe otronan di Latino America cu ta sociedadnan funda pa migrantenan.

Den e presentacion di estudio aki tabata presente diferente instancianan gubernamental, organisacionnan, parlamentarionan y ademas a conta cu e presencia di minister di Labor, Integracion y Energia Glenbert Croes.

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V.
Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Andreina Morillo
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
sulaika.croes@cspnv.com
Sulaika Croes

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

Editorial

Derecho di artista local... Tin bon proteccion...?

Recientemente nos tabatin den corte e caso entre e entidad Ducapro, estableci na Corsou, y un emisora radial (Hits 100.9 FM), encuanto e pago di regalia (royalties) pa uso di musica di artista, di exterior como tambe local. Punto di debate tabata entre otro si e emisoranan lo mester paga esaki na Ducapro, y si e suma exigi tabata hustifica. Huez a dicta provisionalmente cu e ta haya cu pago pa uso di material di artista ta hustifica, y cu e dos partidonan mester bay negocia, durante un periodo di dos luna, pa yega na un acuerdo tocante un suma cu mester paga. Si no tin un solucion entre nan, huez mes lo dicta kico lo ta un suma husto.

Ken ta Ducapro?

Ducapro ta un fundacion lanta y registra na Corsou, cu tin como obhetivo haci negoshi cu patent, licencia, convenio, etc. Lo tin un descripcion mas detaya pero esaki ta loke ta aparece riba website di Camara di Comercio na Corsou. Den e caso particular aki nan ta involucra den cobramento di royalties pa artista, principalmente musico. Esey no ta e problema, pero tin mas detaye pa atende. E fundacion tin solamente dos miembro di directiva, esta un persona natural estableci na Corsou, y un compania di abogacia estableci na Bonaire, yama Bonaire International Lawyers B.V. E empresa aki ta opera tambe bao di e nomber comercial Davidkock Legal. Si nos no ta equiboca, esaki ta liga anto na e bufete conoci na Aruba, cu por cierto ta atende e caso di Ducapro den corte.

Den loke a sali publica nos ta observa cu ta papia di un relacion di Ducapro cu e organismo Hulandes BumaStemra, cu ta representa y ta cobra pa artistanan Hulandes di e mercado cu ta usa nan producto. Sin embargo, Ducapro no ta aparece riba e lista di organismo den exterior cu cual BumaStemra ta asocia. Esun cu si ta aparece ta e organismo Canades Socan, cu cual Ducapro lo tin un convenio di colaboracion pa e islanan Hulandes den Caribe.

Mientras e caso ta den corte, unda huez a dicta un periodo di negociacion pa e partidonan yega na un acuerdo tocante e suma cu mester paga, ta surgi bastante pregunta tocante algun asunto clave. Por ehemplo, con asunto di representacion ta regla y ki garantia tin cu recursonan ta yega na e beneficiarionan final, esta e artistanan local y den exterior. Na Hulanda por ehemplo, BumaStemra ta organiza na diferente nivel; e ta di un banda un asociacion (vereniging) di cual artista por bira miembro, y tin dos nivel di gerencia y supervision cu ta envolvi den cobranza y administracion di recurso. Via e entidadnan asocia ta percura tambe pa paga e royalties cu ta coresponde na artista den otro pais . Pero, con esaki ta regla cerca nos? Aparentemente no tur cos a keda cu e claridad suficiente den corte, pasobra den un articulo den e medio aki di dia 29 di februari, abogado di e emisora involucra den e caso ta haci e pregunta: “Mester paga, pero ken (nos ta paga)?”

Ta logico cu den e caso aki esun cu ta desea di cobra, ta pretende di tin e asunto bon regla. Tin un acuerdo cu un asociacion local di artista, tin un acuerdo cu un organismo di Canada, cu ta colabora cu BumaStemra. E problema ta parce nos cu na e islanan mes no tin un organismo, manera na Hulanda, cu ta un asociacion di cual artista por bira miembro, y cu ta obliga anualmente di duna cuenta na nan miembronan di e trabao haci, y di e beneficionan logra pa e artistanan. E problema aki ta parce nos cu e organismo clave intermediario ta un fundacion, cu pa ley no por tin miembro y cu por lo tanto no tin e obligacion di transparencia y di duna cuenta cu un asociacion tin. Ken ta bay averigua anto cuanto recurso e fundacion a haya, cuanto a keda atras como gasto di operacion, etc.?

Di un banda nos ta comprende cu e fundacion y e empresa na Bonaire ta organiza asina. Di e forma aki por evita cualkier penetracion di otronan den e fundacion y tambe ta limita gasto di abogado pasobra ta e compania na Bonaire mes por entama e casonan den corte pa e fundacion. Di e manera aki por hiba hopi caso hudicial, sin yega na gasto halto di abogado; ‘smart business thinking...’ Sin embargo, e forma di opera aki no ta duna e tipo di confianza y transparencia cu e organismo menciona Buma Stemra ta duna na Hulanda. Ta parce nos cu e fundacion na Corsou tin un autoridad ‘autoproclama’ cu no a haya clarificacion suficiente ni den publicidad, ni tampoco den corte. Di e banda aki mester duna e radioemisora razon den nan argumento cu nan ta desea di sa ta ken nan mester paga. Un persona huridico manera un fundacion, cu tin un directiva explicitamente ‘cera’ pa evita ‘asalto’ externo riba e persona huridico, no ta parce nos e vehiculo adecua pa ta e intermediario pa e beneficiarionan. E pregunta clave ta keda: con ta controla cuanto berdaderamente lo yega na man di e artistanan? Nos tin e impresion cu e asunto aki, di banda di e fundacion, a cuminza riba un pia robez, optando pa un forma legal cu ta garantiza operacion agil y confidencial, pero esey no necesariamente ta cuadra cu e transparencia cu mester tin pa e partidonan involucra, artista y usuario por igual. Na huez pa dicidi con ta sigui.

BONDIA ARUBA

Prome minister a reuni cu comision contra violencia domestico

A establece maneho pa combati violencia domestico

Recientemente, prome minister Evelyn Wever-Croes a reuni cu e Comision Contra Violencia Domestico pa asina delinea e tareanan pa aña 2024. E meta di Gobierno di Aruba ta pa fiha un maneho y frena e fenomeno negativo aki.

Manera cu el a anuncia na fin di 2023, Prome Minister a institui un comision multidisciplinario nacional pa atende cu e tema pa stop abuso di hende muhe y mucha muhe, Comision Contra Violencia Domestico, pa specialmente atende cu e tema aki debi cu na Aruba tin demasiado caso di abuso di hende muhe y mucha muhe ta tuma luga.

Prome Minister a institui e comision aki bao guia di Centro di Desaroyo di Hende Muher (CEDEHM). E miembronan di e Comision Contra Violencia Domestico ta: Alexlindy Croes, Luis Carlos Alberto Orman, Keaneeh Krozendijk, Silvia Magaly Maduro y Miangela Ras.

Prome Minister a expresa su gradicimento na e miembronan di e Comision Contra Violencia Domestico cu a acepta e reto grandi y importante aki y a pone enfasis riba e hecho cu awor cu tin un maneho estableci pa trata e tema aki, Gobierno por tuma paso firme pa stop abuso di hende muhe y mucha muhe.

S.A.B.A. ta presenta director nobo

Mediante un comunicado di prensa, Raad van Toezicht di S.A.B.A. a indica cu, "hopi contento, gradici y orguyoso nos ta anuncia boso cu Sulima Geerman entrante 15 di april 2024 lo asumi e cargo di director nobo di Stichting Algemene Bejaardenzorg Aruba, SABA."

Cu Sulima SABA a encontra un director sumamente califica y motiva. Actualmente Sulima ainda ta traha como cluster-manager na Dr. Horacio O. Oduber Hospital na Aruba. Nos ta gradici HOH pa ta asina dispuesto pa coopera cu transicion di Sulima di su funcion na HOH pa SABA.

Prome cu Sulima a drenta servicio na HOH na 2019 el a traha pa Sanquin Plasma na Hulanda. Ey nan el a doctora na Universidad di Amsterdam, despues cu el a obtene su master den biomedical sciences. Sulima ta casa y tin 2 yiu. E ta un Rubiano lanta na Daimari.

Dos cita for di su carta di solisitud: "Esta un oportunidad unico y bunita!" y "Mi pasion ta den cuido y calidad, y e combinacion di e dosnan aki". Nos ta spera cu boso tambe, mescos cu nos, lo keda afecta pa su entusiasmo y profesionalidad. E demanda cada biaha mas grandi pa cuido cronico na Aruba ta trece bunita retonan pa SABA.

Nos ta convenci cu Sulima ta e persona indica pa lidera e proceso di transformacion den SABA, fortificando SABA su rol importante den e cadena di cuido di adulto mayor na Aruba. Nos ta desea Sulima y boso tur hopi exito den esaki. Hunto nos ta bay traha duro y logra cosnan bunita.

Riba e potret di robes pa drechi Toy Balentin (RvT), Thayisa Farro (RvT), Benita Britt-Croes (RvT), Sulima Geerman, Jacques van der Scheer (RvT), Suzy Vrolijk & Eromil Bakmeyer (representando management di SABA den comision di solisitud).

Asina bon…, nos Papiamento ta…? Ausente, ausencia, pero absentismo…?

Den nos articulo semanal tocante nos idioma Papiamento nos atencion ta bay na e forma, hopi biaha peculiar, con palabra y termino a keda adopta di diferente banda y aparentemente ta hibando un bida feliz hunto, o cu tempo ta traha lugar pa otro. Di tal forma cu nos sa puntra nos mes con nos a yega na e combinacion ey di herencia di diferente banda.

Nos conoce por ehemplo den e Vocabulario di Papiamento e palabranan 'ausente', 'ausencia' pero 'ausentismo' no. Loke si nos conoce ta 'absentismo', tambe di Spaño. Esey ta bisa nos cu otro idioma tambe tin nan peculiaridadnan? Di unda e peculiaridad aki ta sali? Pa cuminza algo di e origen di e 'absencia' y absentismo' cu ta bin, esey no ta sorpresa, di idioma Latin: 'absentia'. Despues den por ehemplo Spaño y Portugues nos por a mira e evolucion den direccion di e uso di 'ausente' y 'ausencia' pero esey no a implica e desaparicion completo di e version mas antiguo. Asina for di Spaño nos por a hereda tambe 'absentismo' mientras cu te awor nos no ta scucha o lesa tanto 'ausentismo' cu segun Real Academia de la Lengua Española ta existi banda di otro, como sinonimo. Awendia e terminonan 'absencia' y 'absente' den Spaño ta den uso mas tanto den e terminologia legal. Esey no ta nada straño pasobra den varios idioma a mantene e tradicion di usa termino procedente di Latin, den Hulandes tambe.

Pero e storia no ta termina aki, pasobra nos tin e influencia tambe for di Hulandes (absentie), y posiblemente fortifica tambe pa e version Ingles (absenteeism). No mester lubida cu e idiomanan aki di parti nort di Europa tambe tin nan influencia fuerte di Latin. E termino 'absentie' (y 'absent') segun nos a drenta nos vocabulario via e areanan unda Hulandes ta(bata) domina: den gobernacion y den enseñanza. Ey tambe tabata papia di 'absent' y di 'absentie' y nos tabata conoce tambe un 'absentielijst', por ehemplo na scol. Banda di 'absent' a bin tambe e 'afwezigheid' y 'afwezig' cu awendia den Hulandes mes tambe ta mas comun cu 'absent'. 'Absentie' awendia na Hulandes tampoco ta di uso comun y ta referi na loke ta yama 'afwezigheid', o 'verstrooidheid'. Na Papiamento den e caso aki nos lo bisa un persona cu ta mustra 'pasá'.

Ta importante señala cu awendia e palabranan 'absentie' y 'absent' no ta di uso regular mas y por lo tanto no ta aparece den nos Vocabulario. Dado momento e version Spaño a haya mas presencia y awendia nos ta usa mas tanto 'ausente' como tambe 'ausencia'. Contrario na e 'absentie' cu tabata parti di nos idioma, su antonimo 'presencia' y 'presente', tambe 'presentacion' y otro palabra mas relaciona, semper tabata un adopcion completo di e palabranan relaciona aki for di Spaño y/o Portugues.

Tin mas palabra den nos idioma cu ta mustra nos un cierto evolucion bao influencia di e cambionan den nos sociedad, principalmente e cambio den direccion di mas uso di e version Spaño di cierto palabra. Un ehemplo ta 'vakantie' cu actualmente ta di uso banda di 'vacacion'. A proposito, un termino cu nos no ta topa hopi mas, ta e 'verlof' Hulandes. Esaki tambe tabata y ta ainda den uso den gobernacion. E diferencia entre 'vakantie' y 'verlof' ta cu 'vakantie' ta e tempo liber cu un persona, por ehemplo un empleado publico, tin a base di e dianan stipula pa aña unda ta trata di derecho di dia liber. 'Verlof' ta mas bien loke na Ingles yama 'leave of absence'. Esaki ta permiso pa ta ausente di trabao, cu por ta pa varios motibo. Den pasado entre empleado publico tabata papia tambe di 'verlof' mientras nan tabata referi na 'vakantie'. E termino Ingles meciona aki naturalmente ta bon conoci den sector priva, unda desde inicio di siglo pasa nos a conoce un influencia fuerte den comercio di e idioma aki, hasta tal grado cu hopi compania awendia tin esaki como idioma di comunicacion interno.

Epidemia di alcohol na Merca: 500 ta muri pa dia debi na alcohol segun cifranan recien

(DailyMail)—Casi 500 hende a muri pa dia debi na alcohol durante e pandemia, segun e data oficial nobo. E rapport di e centro di prevencion y control di malesa (CDC) a descubri cu for di e comienso di 2020 y durante 2021, 178,000 Mericano a muri di condicionnan causa pa alcohol, e conteo mas halto desde 1999. Causanan di morto ta inclui fayo di riñon y cancer, of por medio di causanan directo manera venenamento di alcohol of coriendo auto bao influencia.

Oficialnan a bisa cu el a confirma cu un aumenta den bebemento durante e prome aña di e pandemia di Covid a continua, cual a ser conecta na e strobamentonan diario causa pa e pandemia, como tambe e aumento den servicio pa deliver alcohol.

E averahe di 488 mortonan debi na alcohol pa dia na 2021 ta marca un aumento di 29% for di prome e pandemia. Esaki tambe ta haci alcohol un di e asesinonan mas grandi den e pais. Pa compara, en averahe rond di 270 hende ta muriendo di Covid tur dia, segun e cifranan pa e prome siman di februari. Fentanilo ta mata en averahe 200 hende pa dia, mientras cu stroke ta mata rond di 400 hende diariamente.

Dos tercer di e mortonan di 2021 debi na alcohol tabata pa via di condicionnan cronico cu a desaroya for di uzo den largo plaso, incluyendo cancer y malesa di riñon, mientras cu un tercer a sosode for di bebemento excesivo, manera accident di auto, overdosis di droga y suicidio.

E cantidad di morto debi na alcohol excesivo a aumenta pa casi 23% for di 2018-2019 pa 2021-2021.

E aumento aki tabata cuatro biaha mas grandi cu e aumenta anterior di 5% for di 2016-2017 pa 2018-2019. CDC a bisa cu e ta anticipa cu e cifranan ey lo subi mas den futuro.

E aplicacion di CDC yama Alcohol-Related Disease Impact (ARDI) ta evalua morto causa pa uzo averahe di alcohol, usualmente durante un periodo di cinco aña.

Mientras cu a administra 178,000 morto durante 2021 pa 2021488 morto pa dia 138,000 a ser graba for di 2016-2017, cual ta un aumento di 29%. Y den 2024, bebemento excesivo a resulta den aproximadamente 4 miyon aña di bidanan perdi prematuramente. En averahe, e hendenan cu a muri di uzo excesivo di alcohol a perde aproximadamente 23 aña di nan bida.

Dr. Daniel Lieberman, un psikiatria y neurocientifico na George Washington University, a conta DailyMail.com: "E cifranan aki en berdad ta preocupante. Nos ta mirando evidencia di malesa mental cu ta creciendo entre Mericanonan, incluyendo depresion, ansiedad, y awo, cu e data aki, problema cu uzo di alcohol.

Investigadonan for di CDC y Canadian Institute for Substance Use Research a captura en total 58 causa di morto relata directamente of indirectamente na uzo excesivo di alcohol. Esnan directamente relata na alcohol ta inclui malesa di riñon alcoholico,venenamento di alcohol y suicidio.

E incidencia aki tabata mas halto den hende homber, pero a gradonan a subi mas lihe entre hende muhe.

Dr. Lieberman a agrega: "Como sociedad, ta parce cu nos ta mas dispuesto pa uzo un substancia riesgoso en bes di maneha e cambionan rapido y tin biaha spantoso cu ta pasando den nos bida. Mal uzo di substancia y adiccion a aumenta durante e pandemia. For di april 2020 pa april 2021, durante e prome aña di e lockdowns y mandatonan di cuarentena, un total di 100,306 Mericano a muri di overdosis di droga, e prome biaha cu mas di 100,000 morto di overdosis a ser reporta durante un periodo di 12 luna.

Na mesun momento, casi un tercer di adultonan na Merca a experencia sintomanan di depresion empeorando na 2021 compara cu rond di 38% na comienso di 2020, y 8.5% pre-pandemico.

Un gradonan di bebemento excesivo a aumenta tambe. 60% di Mericano a aumenta nan consumo di alcohol durante lockdowns, y 46% a reporta un aumento den stress como un motibo pakico nan ta bebe mas.

Agencia Hulandes di educacion a discrimina indirectamente contra studiante cu background diverso

(NLTimes)—E Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) a discrimina indirectamente contra studiantenan migrante cu control di fraude, segun Minister di Educacion Demisionario Robbert Dijkgraaf despues di un investigacion independiente conduci pa PwC. E studiantenan aki a ser evalua mas frecuente pa mira si en berdad nan ta biba den nan cas, y no cu nan mayornan, pa determina si nan tin derecho pa colecta un suma extra pa yuda paga pa e costo di bida bibando leu di famia.

Pa dicidi pa evalua un hogar, empleadonan di DUO ta mira prome na e distancia entre e hogar di e studiantenan y unda nan mayornan a biba. E distancia aki usualmente ta mas cortico ora ta trata di studiantenan for di famianan inmigrante y esnan cu un antecedente diverso. E antecedente di e studiantenan no a ser considera ora a dicidi pa bishita un hogar.

Asina mes e tabata discriminatorio, mirando cu e decision pa controla un studiante a uza caracteristicanan mas comun entre esnan cu un antecedente diverso, segun Dijkgraaf. E minister a pidi despensa pa esaki.

E no ta trata solamente tocante e distancia entre studiante y mayornan pero tambe otro factornan cu tabata parti di e proceso di seleccion pa control. Empleadonan tambe a busca pa mira si e hobennan tabata biba den un cas di studiante. Nan a mira e chensnan di fraude como mas menor si esaki tabata e caso. Cu esaki, studiantenan cu un antecedente diverso tabata keda cu desbentaha como cu tin menos chens cu nan ta bibando den un cas di studiante.

"Bo por anticipa cu e gobierno lo provee motibonan solido pakico e criteria a ser uza, pero esey no a sosode," segun un vocero pa e minister. Studiantenan di MBO tambe ta ricibi mas bishita, pasobra nan tabata e unico cu por a aplica pa un aprobacion noresidente durante e periodo ora prestamonan di studiante a reemplasa donacion for di 2015 te cu 2023. Durante e periodo ey, studiantenan den universidadnan HBO y WO no a cualifica pa e donacion.

E probabilidad di fraude a ser mira como inhustamente halto pa studiantenan di MBO entre 2012 y 2015, tambe. E motibo di DUO tabata cu e grupo di studiantenan tabatin menos di un necesidad pa muda for di e cas di nan mayornan debi na e cantidad grandi di institucionnan MBO. E suposicion aki tambe a resulta di ta sin fondo.

Na comienso di e siman aki, e comite di cuestionamento parlamentario investigando e politica di fraude di gobierno a adverti cu un scandal similar na esun di donacion pa cuido infantil por sosode atrobe.

Hulanda ta firma acuerdo di seguridad di 10 aña cu Ucrania durante bishita di Rutte na Kharkiv

(NLTimes)—Hulanda a bira e di shete pais pa firma un acuerdo bilateral di seguridad cu Ucrania. Prome Minister Mark Rutte a reuni cu su ekivalente Ucraniano, Volodymyr Zelenskyy, pa firma e acuerdo di dies aña diabierna. Hulanda a confirma siman pasa caba cu probablemente e lo firma e trato casi dos aña despues cu e presidente Ruso Vladimir Putin a intensifica e invasion di su pais riba e frontera.

Hulanda a priminti pa provee 2 biyon euro den ayudo militar e aña aki, cuminsando cu un otro 150 miyon euro pa un plan Checo pa provee artileria pa Ucrania. E pais a provee caba mas cu 2.6 biyon euro den ayudo militar desde cu e guera a intensifica den 2022. "Pa dos aña caba Ucrania ta victima di e guera cruel di Rusia. Hunto cu Presidente Zelenskyy, mi tabata na Kharkiv awe, un ciudad cu Putin ta purbando di destrui cu atakenan areo," Rutte a skirbi riba red social. E lidernan di e dos pais a firma un acuerdo "pa e seguridad di Ucrania y e seguridad di Europa den futuro," segun e prome minister demisionario.

"Cada acuerdo asina ta expande nos oportunidadnan, interaccion global y forsa. Na mesun momento, cada acuerdo asina ta fortalece e orden internacional basa riba regla. Mas cerca nos comunica cu otro, mas lihe e terorista Ruso lo ser derota," Zelenskyy a bisa. El a gradici Hulanda pa e continuamente tuma un posicion por medio di demanda Rusia tuma responsabilidad pa un decada di guera den su pais, y sigurando mas apoyo pa e defensa di Ucrania durante e proximo dies aña.

Geert Wilders, e lider di PVV, a bisa weekend pasa cu e "ta apoya Ucrania," pero a bisa cu un gabinete demisionario no tin asunto pa haci compromiso pa un trato di dies aña. PVV a gana 37 asiento den Tweede Kamer den e eleccion den november, haciendo e partido mas grandi den parlamento.

Seis otro pais a firma acuerdonan similar cu Ucrania den e ultimo dianan, incluyendo Canada, Dinamarca, Francia, Alemania, Italia y Reino Uni. E prome minister Hulandes a nota cu Hulanda a envolvi den e conflicto den e region desde 17 di juli 2014, ora e vuelo MH17 di Malaysia Airlines a ser deriba riba Ucrania. E Boeing 777 a sali for di Amsterdam e mainta ey, y a explota na caminda pa Kuala Lumpur.

Rutte tambe a compaña Zelenskyy na e Hardin di Ciudad na Schevchenko, unda nan a bishita un monumento dedica na muchanan cu a muri durante e guera cu Rusia. E dos lidernan a pone bela memorial y peluchi na pia di e estatua. "Mi bishita awe a haci'e mas claro na mi cu Putin no por ser permiti pa gana e guera barbarico aki. Ucrania mester sali victorioso. Humanidad mester gana. Paz y husticia mester gana," Rutte a bisa.

E dos lider tambe a bishita un scol primario y secundario construi den e station di metro Universytet, unda mas cu 850 studiante ta continuando nan educacion a pesar cu hopi scolnan riba tera a ser destrui. Esaki tabata e di cinco biahe di Rutte pa Ucrania durante e ultimo dos añanan, y su prome pa Kharkiv.

Gobierno Mericano por haya acceso na e-mailnan di gobierno Hulandes

(NLTimes)—E gobierno di Merca por haya acceso na e-mailnan di gobierno Hulandes, companianan vital, scolnan y den un extento menos, institucionnan di cuido medico. Esey ta pasobra nan a subcontrata nan servicionan di e-mail na companianan Mericano, principalmente Microsoft y Google, NOS ta reporta despues di investigacion e uzo cloud di mas cu 20,000 compania, organisacion y gobierno.

Microsoft ta controla mayoria e-mail Hulandes. Seis di dies organisacion a subcontrata nan servicionan di e-mail na Microsoft, incluyendo Tweede Kamer, Eerste Kamer, y Authoriteit Financiële Markten (AFM), Nederlandse Zorgautoriteit, Nacionale Ombudsman, Planbureau voor de Leefomgeving, Kamer van Koophandel y mas cu mita di municipio Hulandes. E Ministerionan principalmente ta mantene nan mesun server di e-mail.

Aunke e servernan di Microsoft y Google uza ta situa mayormente na Hulanda of un caminda den e Union Europeo, e gobierno Mericano por haya acceso na nan. Legislacion Mericano ta haci'e posibel pa e gobierno mira data controla pa companianan Mericano no importa unda e ta localisa, segun e think tank Clingendael ta adverti den un rapport critico el a publica ayera.

Microsoft a conta NOS cu e ta proteha e privacidad di cliente y ta adheri na e ley di privacidad di GDPR. "E legislacion pa pidi pa data specificamente ta adresa circunstancianan excepcional unda un sospecho di un crimen serio a ser estableci," e compania a bisa, agregando cu e ta opone peticionnan asina "unda posibel."

Pero companianan Mericano no por nenga duna e gobierno acceso na nan data, investigado di Clingendael, Maaike Okano-Heijmans, a conta e locutor. "E hecho cu esaki no a pasa te awo no ta bisa mucho. Si algo ta stroba e relacion entre Merca y UE, e dependencia di Hulanda riba servicionan Mericano ta un riesgo significante.

60% di e 110 compania vital cu NOS a evalua a subcontrata nan servicionan di e-mail na Microsoft of Google. Esey ta inclui tur operador di power grid, ABN Amro, ING,

Rabobank, mayoria compania di awa pa bebe, y Schiphol Airport. NOS tambe a tira un bista na 3,800 compania grandi y a descubri cu 63% ta uza servicionan for di Microsoft y Google. Esey ta inclui gigantenan industrial manera Tata Steel, Damen, y compania di ingenieria Royal Haskoning.

Mas cu mita di scolnan Hulandes ta uza Microsoft, y 15% ta uza Google. Organisacionnan di media Hulandes tambe ta depende hopi riba companianan di tecnologia Mericano, cu tres-kwart di e 69 organisacionnan examina uzando servers di e-mail for di Microsoft of Google. E sector di cuido medico ta mas cuidadoso. Solamente mas cu un kwart a subcontrata nan servicionan di e-mail na companianan Mericano.

Mas hende no ta sinti safe na Hulanda

(NLTimes)—Mas hende no ta sinti safe na Hulanda compara cu dos aña pasa. E cantidad di hende cu a cay victima na crimen tradicional, manera violencia, hortamento of vandalismo, tambe a aumenta, Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) a reporta den su Safety Monitor 2023.

Aña pasa, 35% di residentenan Hulandes a bisa cu nan a sinti menos safe en generla y 15% no a sinti safe den nan bario, compara cu 33% y 13.9% den 2021. E sentimento di inseguridad a aumenta mas tanto den Flevoland, for di 14% den 2021 pa 17.5% aña pasa.

Ademas di Flevoland, residentenan di Zuid-Holland (17.7%) y Limburg (17.6%) tabatin mas chens di no sinti safe. Residentenan di Friesland y Drenthe tabatin e sentido mas grandi di seguridad, cu 10.3 y 10.5% reportando cu nan no ta sinti safe, respectivamente.

Residentenan di municipionan mas grandi tin mas chens di no sinti safe. Un kinto (19%) di esnan bibando den e 55 municipio Hulandes cu mas cu 70,000 residente no ta sinti safe, compara cu e averahe nacional di 15%. Mas cu un kwart di localnan no ta sinti safe den Heerlen, Rotterdam, Roosendaal, Vlaardingen y Schiedam. Den Hoeksche Waard, Súdwest-Fryslân y Meijerijstad, esey ta menos cu 10%.

Aña pasa, 19.9% di residentenan Hulandes di 15 aña bay ariba a bisa cu nan tabata victima di crimen tradicional. Den 2021, esey a cay pa 17%--e cifra mas abao den un decada. 2021 tabata durante e pandemia di coronavirus, cu lockdowns manteniendo tur hende na cas y dunando criminalnan menos chens pa actua.

E cantidad di hende cu a cay victima na crimennan tradicional den 2023 ta casi mescos cu nivelnan pre-pandemico, CBS a bisa. Mescos ta berdad pa e cantidad di crimennan registra. E cantidad di victima di crimen a aumenta mayoria den e provincia di Groningen, for di 16.3% den 2021 y 21.3% aña pasa. Hende cu tabatin mas chens di ta victimanan di crimen den Noord-Holland (23.6%) y Zuid-Holland (22.3%).

Amsterdam tabatin e mayoria crimennan registra, cu 61,000 casi di hortamento, violencia y vandalismo. Esey ta conta pa 67 crimen pa cada 1,000 residente di Amsterdam. Tubbergen den Overijsel tabatin 5 crimen pa cada 1,000 residente. E averahe nacional ta 29 crimen registra pa cada 1,000 habitante.

Guatemala: Gobierno di Arevalo ta denuncia fiscal general Consuelo Porras penalmente

(France 24) – E confrontacion entre fiscal general di Guatemala, Consuelo Porras y presidente Bernardo Arevalo ta continua. Dia 29 di februari ultimo, Gobierno di Arevalo a presenta un denuncia penal contra e fiscal pa "conducta delictivo" y a solicita pa kita su inmunidad.

Tanto Procuraduria General di Nacion y Secretaria General di Presidencia ta afirma cu Consuelo Porras a viola e ley ora a nenga di reuni cu e presidente dia 29 di februari ultimo den un hunta di gabinete.

Segun e procurador, Julio Saavedra, e fiscal tin e obligacion di asisti na e huntanan di gabinete cu e presidente ta cita pa rindi cuentanan di Ministerio Publico.

Porras a presenta den e reunion di 29 di januari, pero el a retira prome cu e conseho di minister a cuminsa. "Mi a retira pasobra e reunion tabata di ministernan y pa mandato constitucional y legal esey ta prohibi mi pa mi participa," e fiscal Porras a bisa.

Segun Fiscalia "e decision final di e fiscal general ta fundamenta den loke e ley ta establece, pa loke ta considera cu e solicitud di retiro di inmunidad mester di sustento legal, ta ilegitimo y cu tin un posibel origen politico di obstrui husticia."

Ta spera cu awor e tribunalnan lo ordena e nombramento di un fiscal special pa investiga e denuncia contra di Porras. "Esaki ta bay ta un di e accionnan cu ta bay cuminsa di parti di Ehecutivo contra tur esnan corupto, e actornan cu ta contra Estado di derecho," secretario general di Presidencia, Juan Guerrero a bisa.

For di e victoria electoral sorpresivo di Bernardo Arevalo dia 20 di augustus di 2023, Fiscalia tabata señala di purba impedi su tuma di posesion. Entre otro cos, a purba di anula eleccion cu e suspension provisional di e partido di Arevalo, Movimiento Semilla. Arevalo, ken a pone den centro di su programa e lucha contra corupcion, a acus'e di purba un golpi di Estado na e pais.

Hasta e tuma di posesion di Arevalo dia 27 di januari, den contexto politico tabata hopi tenso pa e pais, cu dudanan constante riba e posibilidad of no si Arevalo lo a bira presidente. Finalmente, el a hura den e funcion di presidente di e pais cu un retraso inusual den e ceremonia.

Fiscal Porras a ser sanciona pa Merca, Canada y Union Europeo pa atenta contra democracia di e pais unda Arevalo a pidie pa su renuncia publicamente. Sinembargo, semper e ta nenga afirmando cu e ta bay caba su di dos mandato cu ta culmina na 2026.

Mexico tin un pre-campaña electoral entre bala y violencia

(DW) – Dia 2 di juni, Mexico ta bay celebra eleccion di mas grandi den su historia, pero tambe por bira esun di mas sangriento, na unda cu dialuna 26 di februari dos candidato pa e mesun alcaldia a ser asesina na diferente luga na estado di Michoacan. Den total, violencia pre-electoral na Mexico ya caba tin 33 victima mortal.

"Efectivamente, durante e presente administracion a registra un aumento significativo di e tipo di atakenan ey di crimen organisa contra autoridadnan y integrantenan di partidonan, Sandra Ley, coordinador di Programa di Siguridad di centro di investigacion Mexico Evalua a bisa.

"Na juni, na casi tur municipio ta bay tin eleccion, akinan ta na unda crimen organisa ta busca influencia." Ley a splica. E rason ta simpel, na juni na nivel local ta dicidi ken ta bay ta e autoridadnan, particularmente esnan den funcionnan clave di siguridad y husticia, ken ta bay tin acceso na presupuestonan municipal.

Günther Maihold, investigado den Instituto di Estudio Latinoamericano di Universidad Libre di Berlin, a anticipa mas violencia den proximo lunanan, "nos ta bay mira un mayor criminalisacion di campaña electoral y un aumento di violencia como instrumento den debate politico. Di un banda, esey tin di haber cu e hecho cu basicamente no tin reaccion di parti di e presidente, y di otro banda, e hecho cu cada biaha mas actor criminal ta ganado influencia politico den ambito local."

E presidente Mexicano Andres Manuel Lopez Obrador, varios biaha a sostene cu su strategia di siguridad ta pa atende e causanan y a papia di "abrazos y no balazos, pero sin cruzar los brazos." Sinembargo, e expectativanan grandi di e poblacion te ainda no a ser cumpli, e number di delitonan impune ta aumenta, cu mal contento y desconfiansa den Husticia y institucionnan di estado.

Enfoke politico tras di e lema "Abrazos, no balazos" segun e experto Aleman, tabata purba di saca e hendenan for di pobresa pa no bay den violencia ni crimen. "Cu amplio programanan social y pagonan directo, Lopez Obrador a sigura e apoyo politico di e hende cu a purba crea un incentivo pa no drenta den campo di criminalidad." Pero esaki no a resulta, "e cifranan ta sigui casi igual, menasanan y asesinatonan di periodistanan no a cambia."

Maihold ta sostene cu mientras Lopez Obrador ta sigui conta den su conferencianan di prensa cu e situacion no ta grave manera e criticonan ta pint'e. Ta bay crea tambe un ambiente den cual "e criminalnan ta pensa di por comete e actonan ey sin provoca algun tipo di reaccion," na su huicio, ta falta apoyo pa institucionnan local, den cual crimen organisa ta gana constantemente mas tereno.

Ley tambe ta coincidi den punto aki, "e number di atakenan di crimen organisa contra autoridadnan y partidonan a multiplica tres biaha den ultimo administracion y na gran medida esaki ta pa motibo cu na ningun momento a elabora un politica pa protege e municipionan.

Lidernan regional y partnernan ta reuni na Jamaica tocante crisis na Haiti

(JamaicaObserver) – Jamaica lo tin un reunion "den e siguiente dos siman" tocante e situacion na Haiti mientras lidernan di Comunidad di Caribe (Caricom) y varios parti interesa ta sigui nan esfuersonan pa haya un solucion duradero pa e situacion politico, socio-economico na e pais Caribense cu ta papia Frances.

Fuentenan informa a bisa e Corporacion di Medio di Caribe (CMC) cu e lidernan, cu a termina nan cumbre regular di cuater dia riba diamars y partnernan clave Haitiano a reconoce e profundidad di e sufrimento di e pueblo Haitiano.

"E situacion aki a keda irita pa e necesidad di un consensus entre e accionistanan politico, sociedad civil, sector priva y religioso, y e gobierno di Haiti," e fuentenan fuentanan a bisa lesando for di un version di declaracion cu lo ser publica na final di e cumbre.

"Den e sentido aki, e lidernan di Caricom a yama tur preocupa pa haci e consehonan nesesario pa yega na un resolucion di e paralisacion politico", segun e fuentenan.

Durante e reunion, lidernan regional, incluyendo e Prome Minister di Haiti, Ariel Henry, a sostene discucion cu partnernan internacional clave incluyendo Canada, Merca, Francia, Reino Uni, y e Nacionnan Uni, tocante e situacion na Haiti.

E fuentenan a bisa cu e lidernan regional y partnernan clave a ricibi un actualisacion tocante e situacion for di e anterior Prome Minister di Santa Lucia, Dr Kenny Anthony, kende ta presidi e Grupo di Personanan Eminente (EPG) di tres miembro cu a ser instala pa Caricom pa yuda negosha un solucion pa e situacion na Haiti.

"Durante un discusion honesto y profundo tocante e situacion na Haiti, e lidernan di Caricom a expresa nan profundo preocupacion tocante e continuacion di deterioracion di e situacion di seguridad, humanitario y politico y e continuacion di retraso pa supera e paralisacion politico cu a blokia e posibilidad di elekccion liber y husto.

"Lidernan di Caricom a subraya e necesidad critico y inmediato pa un caminda cla pa dilanti cu mester ta participatorio y inclusivo", e fuentenan a bisa.

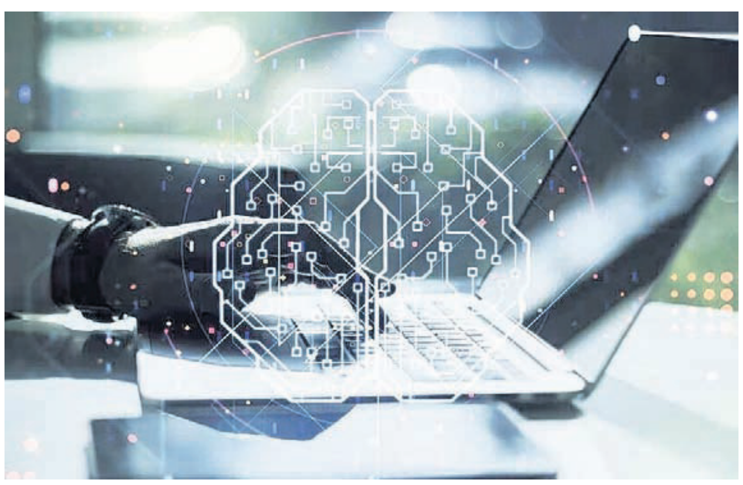
Nan a bisa cu e lidernan regional a reconoce e liderasgo di Prome Minister Henry, kende a bini na poder despues di e asesinato di Presidente Jovenel Moise na juli di 2021, y kende a "compromete na pasonan grandi pa move e proceso politico dilanti, incluyendo e organisacion di eleccionnan general pa restaura gobierno constitucional y autoridad no mas laat cu 31 di augustus 2025.

"Pa logra esaki, un 'ekipo di evaluacion di necesidad electoral' lo ser organisa, dirigi pa Caricom y Nacionnan Uni cu sosten di Canada, Merca y e OEA pa 31 di maart 2024 pa sostene planificacion y esfuersonan di e institutonan relevante cu lo ser establese na Haiti," e fuentenan a bisa na CMC.

"Den e contexto aki, Caricom lo extende un invitacion na e partnernan pa participa den un reunion na Jamaica den e siguiente dos siman," e fuentenan a agrega.

Puerto Rico: UPR ta firma acuerdo cu UNESCO pa fortalece innovacion educativo cu inteligencia artificial

(ElNuevoDia) – E prome centro docente di e pais a celebra e Congreo Internacional di Inteligencia Artificial den Educacion Superior pa aborda e reto y oportunidadnan di e hermentnan tecnologico.

Den un teatro yen di cientifico, docente y personanan interesa den como maximisa responsablemente e avancenan di inteligencia artificial, e presidente di e Universidad de Puerto Rico (UPR), Luis Ferrao Delgado, y e directora di e Seccion di Desaroyo di Capacidadnan di e Instituto Internacional di e Organisacion di Nacionnan Uni pa Educacion, Ciencia y Cultura, UNESCO, Yuma Inzolia, a firma diabierna un acuerdo di cooperacion pa fortalece e educacion superior di e region di Latino America y Caribe.

"Desde UNESCO, nos a bin ta impulsa e uso di inteligencia artificial den educacion di un forma responsable. E ta un honor pa nos ta para akinan, na e Universidad di Puerto Rico, apoyando e realisacion di e Congreso aki. Nos a probecha pa firma e prome acuerdo di colaboracion hunto cu UPR pa fortalece e lasonan institucional," Inzolia a comparti apart cu El Nuevo Dia.

UPR a celebra e prome Congreso Internacional di Inteligencia Artificial den Educacion Superior, hunto cu un decena di expertonan den e campo innovador. E agenda di e evento tabata destaca pa temanan manera bioinformatica, modelonan pedagogico y e efectonan di inteligencia artificial den educacion, economia y lenguahe, entre otro.

"UPR, cumpliendo cu su rol di hiba e conocemento na nivelnan mas halto, a prepara e congreso aki unda nos tin un serie di expertonan tratando un tema vigente y cu ta toca nos tur. Nan ta bay trece, informa y debati ariba unda e inteligencia artificial ta dirigi," Ferrao Delgado a expone na inicio di e evento.

Tocante e acuerdo di cooperacion, Inzolia a indica cu e lo permiti apoya e capacitacion di docentenan, crea proyectonan di investigacion, fortalece e desaroyo di liñanan dirigi na e innovacion educativo y asina por consolida un oferta mas solido di e universidad y cu tin repercusion mas grandi ariba nivel nacional y regional.

"Cu e acuerdo aki UPR ta sigui fortalece e desaroyo di liñanan di investigacion den e campo educativo mediante e educacion virtual, cu ta inclui consulta tecnologico y e asistencia tecnico. Nos ta bay facilita e grupo educativo aki di boluntadnan cu nos academiconan, specialistanan den diferente rama di sabiduria, kendenan lo promove e reflexion y e cooperacion entre institucionnan di educacion superior tanto den Caribe como na Latino America," Ferrao Delgado a agrega.

Ambos parti a compromete na realisa accionnan conhunto pa e promocion di eventonan cientifico den e region aki di e planeta, cu ta den beneficio di e academia Latino Americana y Caribense.

Segun UNESCO, e inteligencia artificial ta proporciona e potencial necesario pa aborda algun di e desafionan mas grandi di educacion actual y acelera e progreso pa e cumplimento di e Obhetivo di Desaroyo Sostenibel number cuater: "Garantisa un educacion inclusivo, ekitativo y di calidad, y promove oportunidadnan di aprendisahe durante henter bida pa tur."

Homber mas rico di India ta invita Rihanna y 1,200 invitado na un fiesta prome cu boda pa su yiu homber

(AP) - Esaki por ta e fiesta mas grandi cu e ciudad chikito aki a yega di mira. Mientras e industrialista biyonario Mukesh Ambani ta preparando pa e boda di su yiu homber zomer binidero, e ta premira cu e biyonarionan for di rond di mundo, hefenan di estado y realnan di Hollywood y Bollywood lo atende un fiesta di 3 dia den ciudad di su famia cu a cuminsa diabierna.

E lista di invitado di casi 1,200 persona ta inclui Bill Gates, Mark Zuckerberg, Sunder Pichai y Ivanka Trump, biyonarionan di India Gautam Adani y Kumar Mangalam Birla, atleta Sachin Tendulkar y celebridadnan di Bollywood manera Deepika Padukone, Shah Rukh Khan y Rani Mukherjee.

Nan lo tin entretenimento di celebridad Rihanna y mago David Blaine ademas di algun cantante famoso di Bollywood.

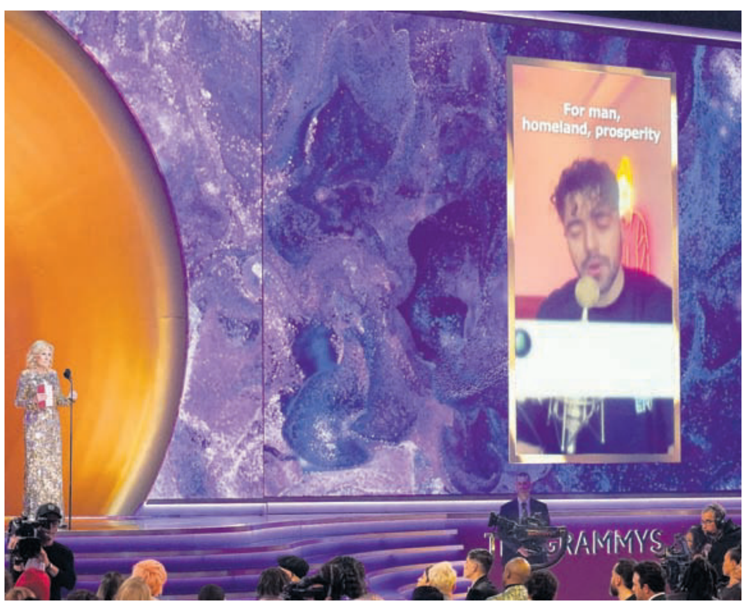
E fiesta lo tuma luga na Jamnagar, e ciudad di alrededor di 600,000 di e estado Gujarat. E famia su ciudad natal y cas di e refineria di petroleo principal di nan imperio, Reliance Industries. Tambe lo tin ceremonianan tradicional den un compleho di templo. Riba diaranson, e famia Ambani a organisa un servicio di cuminda pa 51,000 persona cu ta biba den barionan cercano.

Anant Ambani, di 28 ana, lo casa cu su pareha di hopi tempo Radhika Merchant den juli. Merchant ta e yiu di Vincent Merchant, CEO di Encore Healthcare Pvt. Ltd., y negociante Shaila Merchant. E fiesta prome cu e matrimonio ta provee un bista di e luho cu ta anticipa na e bruid mes.

E invitadonan lo mester bisti di tema di jungla y lo bishita un centro di rescate di bestia di Anant Ambani. Conoci como Vantara, nificando strea di e hungla, e centro ta cuida di bestianan abusa, herida y den peliger di extincion, specialmente olifanti.

Cantante Irani cu a gana Grammy pa himno di protesta pa Mahsa Amini a keda condena

(AP) - Un cantante Irani cu a gana un Grammy presenta pa Primera Dama di Merca Jill Biden a ricibi sentencia di mas di 3 aña den prizon a causa di su himno unda e ta sostene e protestanan a causa di e morto di Mahsa Amini.

Shervin Hajipour a publica riba Instagram diabierna, e mesun dia cu Iran a tene su eleccion parlamentario, loke ta aparenta di ta un sentencia den su contra.

El a bisa cu Hajipour a ricibi un sentencia di 3 aña cu 8 luna bao acusacion di "propaganda contra e sistema" y "encurasha hende manifesta."

E corte a dicta su sentencia parcialmente pa motibo cu nan a haya cu e no a expresa repentimento apropiadamente tocante e publicacion di e cantica. Tambe a impone un prohibicion di biahe di 2 aña y a ordena su persona crea un cantica tocante "crimennan Mericano," ademas di haci publicacion tocante e crimennan aki online.

Hajipour a duna danki na su abogadonan y agente pa nan sosten.

"Mi no lo menciona e nomber di e hues y fiscal pa nan no sinti insulta y menasa, pa motibo cu insultonan y menasanan no ta den e religion di humanidad," el a skirbi.

"Finalmente, algun dia lo nos comprondе otro. Nos lo topa e dia ey." Hajipour ya caba a cumpli cu un sentencia di prizon, pero el a logra su libertad mientras corte ta yega na un decision. Iran su mision na Nacionnan Uni den New York no a inmediatamente responde na e peticion pa comentario.

Hajipour su cantica "Baraye" of "For" den Ingles ta cuminsa cu; "Pa baila riba caya," "Pa e miedo cu nos ta sinti ora nos sunchi otro."

E letranan ta nombra e motibonan cu hobennan di Iran a publica online di pakico nan a manifesta contra Iran su teocracia den mando despues di Amini su fayecimento den aña 2022, aparentemente pa motibo cu e no a bisti un 'headscarf' manera forsanan di siguridad kier.

E manifestacionnan aki a escala rapidamente den yamadonan pa tumba Iran su mando. Accion consecuente di esaki di parti di siguridad a termina den e fayecimento di 500 persona cu mas di 22,000 deteni.

Jill Biden a otorga Hajipour e Grammy su premio nobo di merito special pa un cantica cu ta pa cambio social durante e ceremonia aña pasa. "E cantica aki a bira e himno di e protestanan pa Mahsa Amini, un yamado poetico y poderoso pa libertad y derecho di hende muhe," Biden a bisa na e ceremonia. "Shervin a ser aresta, pero su cantica ta sigui resona rond di mundo cu su tema poderoso; Muhe, bida y libertad."

Hajipour su sentencia ta bini mientras otro activistanan, reporteronan y artistanan a enfertna aresto, encarcelacion y acoso desde cu e manifestacionnan a cuminsa. Entre esunna cu ta den prizon tin Nobel PEace PRize Laureate Narges Mohammadi.

Centro pa Derechonan Humano di IRan a condena Hajipor su sentencia diabierna y a exigi pa Iran inmediatamente libera su persona for di e sentencia.

Kiwanis Club of Palm Beach a otorga mas cu Afl 100mil na donacion di Carnaval

Diahuebs dia 29 di Februari 2024 Kiwanis Club of Palm Beach a tene un ceremonia ameno pa otorga donacion na varios organisacion caritativo of social den nos comunidad. E donacionan aki ta wordo cubri cu fondo procedente di Kiwanis Club of Palm Beach su actividadnan di recaudamento di fondo, entre otro esnan cu recientemente a wordo organisa durante temporada di Carnaval: e conocido Kiwanis Masquerade Party y e Kiwanis Carnival Fundraising Tent na Boulevard. E suma total cu a keda otorga a surpasa e montante di Afl 100 mil.

Na e ocasion aki, Presidente di Kiwanis Palm Beach 2023-2024, Sr. Onasito (Chito) Thiel a expresa cu Kiwanis Club of Palm Beach tin e bienestar di nos comunidad central den tur su actividad nan y cu e Club ta enfoca specialmente riba muchanan den necesidad.

Sr. Jerome Barendregt, Presidente di e comite cu ta maneha tur peticion pa donacion, y alabes e maestro di ceremonia na e evento, a presenta e lista di beneficiario nan pa e anochi menciona: "Fundacion Ban Duna Man Pa Cria Nos Muchanan, Stichting Neptali Henriquez Park, Biblioteca Nacional Aruba, Stichting Wit Gele Kruis, Edmund Harms Foundation, Stichting YMCA, Fundacion pa Nos Muchanan, Fundacion Contra Violencia Relacional, Builders Club - Colegio San Antonio, Circle K - University of Aruba y Terrific Kids Program na St. Dominicus College, St. Franciscus y Colegio San Hose." E suma total cu a keda otorga entre tur e beneficiarionan tabata Afl. 104 mil.

Finalmente Sr. Gilmar (Cheijto) Croes, Presidente di Comite di Recaudamento di Fondo di temporada Carnaval 2023-2024, a expresa cu e tabata sumamente satisfecho cu e hecho cu gran parti di e fondonan cu a ser recauda ya caba a haya nan destino. Ademas e resto di e fondonan lo wordo otorga den transcurso di e aña segun e fluho di peticion, necesidad y disponibilidad di fondo.

Kiwanis Club of Palm Beach kier tuma e oportunidad aki pa extende palabranan di gratitud na tur esnan cu a haci compra di cuminda of bebida na nos Carnaval Fundraising Tent, y tur esnan cu a cumpra tickets pa e Masquerade Party, y di e forma aki a contribui na e fondo nan recauda. Ademas un inmenso gradicimento ta bay na e commerciantenan cu semper ta aporta na e proyectonan menciona, cu alabes ta wordo menciona den e aviso adhunto. Danki na e sosten aki a logra di otorga e donacion nan menciona na proyectonan cu enfoke riba bienestar di muchanan den nos comunidad.

Kiwanis Club of Palm Beach ta pertenece na e organisacion global Kiwanis International cu ta un instancia caritativo dedica na haci nos mundo mihor door di cambia un comunidad pa medio di un mucha cada bes. Mas informacion por haya riba e website www.kiwanispalmbeach.com of riba Kiwanis Palm Beach su pagina di Facebook na facebook.com/kiwanispalmbeacharuba.

Aruba Bank ta anuncia su empleado superior

Oranjestad – 01 di maart 2024 - Francis Croes ta nos empleado superior pa januari 2024. Francis a demostra dedicacion y iniciativa sobresaliente, logrando asina e reconocimento aki.

Su servicio excepcional a wordo demostra ora cu e a maneha diferente trabounan den su area eficientemente cu a laga e cliente sumamente satisfecho cu e servicio.

E compromiso di Francis pa semper bai "un paso mas" pa nos clientenan ta refleha e balornan cu nos ta aprecia den nos organisacion. Su accionnan a impacta positivamente nos clientenan y a pone un standard halto pa e excelencia di servicio na cliente.

Den su tempo liber, e ta practica su hobby di toca piano pa asina dedica poco tempo na su pashon y na es momento uza e tempo aki pa relaha poco.

Pabien Francis pa ta un miembro ehemplar cu ta forma parti di nos organisacion.
Su dedicacion y trabou duro ta berdaderamente uno di reconoce.

Danki Francis pa bo tremendo contribucion!

Accidente cu hende herida na Pos Chikito

Diamars atardi a drenta informe di un accidente cu hende herida na Pos Chikito. Mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu chauffeur di un Suzuki shinishi lo no a regula velocidad ni mantene distancia y a dal tras di un SUV.

Na yegada di e ambulance a atende e dama cu tabata tin dolor den su nek na sitio mes. E daño tabata minimo na ambos vehiculo. Polis a tuma dato di e accidente aki.

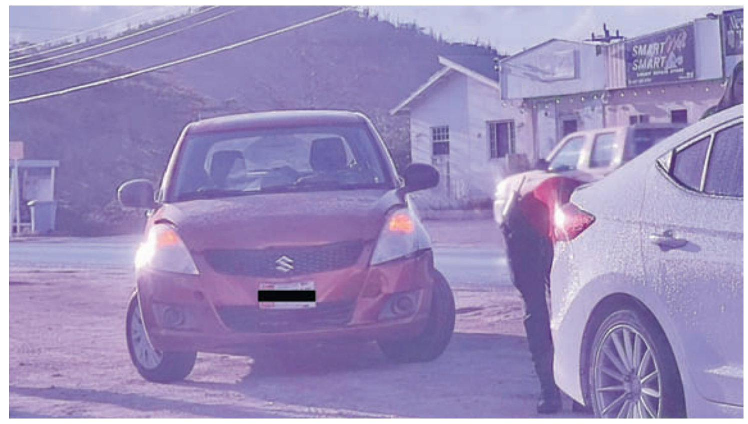

Auto a slip dal tras di otro na Hooiberg

Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente na Hooiberg. Mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu Suzuki Swift oranje lo a slip riba e caminda muha y a dal tras di un Hyundai blanco. Afortunadamente ningun persona a resulta herida.

Chauffeur bao influencia ta causa accidente semi frontal na Sabana Basora

Dialuna atardi a drenta informe di un accidente na Sabana Basora. Mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu un auto oranje lo a bira un bocht mucho grandi y lo a dal den e pick up. E chauffeur di e auto oranje lo tabata mustra un poco bao influencia y no por a supla. Polis a detene y hib'e Warda di Polis pa mas investigacion. E daño a pone cu e auto oranje no por a sigui di su mes y a pidi takelwagen pa takel e auto. Polis a tuma datos di e accidente aki.

Pareha turista a bolter y resulta herida durante UTV tour pariba di "Blue Ranch"

Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente cu hende herida pariba di Kapel Alto Vista, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un pareha turista cu ora cu nan ta biniendo pabao a dal riba un piedra y a bolter e dama cu tabata den e UTV a resulta seriamente herida. Cu otro persona a logra trece te patras di Kapel unda ambulance a bin busk'e.

Polis a bay te na e sitio unda e incidente a sosode.

Accidente unda auto a dal tras di otro na rotonde aeropuerto

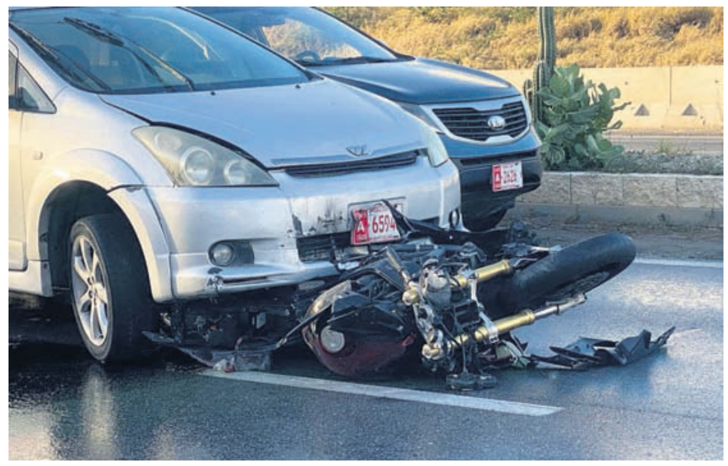
Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente na rotonde airport. Mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin comprende cu chauffeur di un Hyundai biniendo for di Mahuma yegando rotonde lo a dal tras di Mitsubishi. Afortunadamente ningun persona a resulta herida. A tuma dato di e accidente aki.

Auto a lastra brommer cu motoclista te dal otro auto

Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente cu hende herida dilanti Wayaca Falls riba e Green Corridor, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio. Na yegada di e patruya ya caba ambulance tabata na e sitio.

Ta trata aki di un motociclista cu a bay pasa un auto Toyota Wish y ora ela drenta bek un auto su dilanti tambe a brake pero e auto cu ela pasa su brake a pone e auto slip sigui bay dal e motociclista cu e brommer lastre dal tras di un Kia Rio bir'e 90 grado.

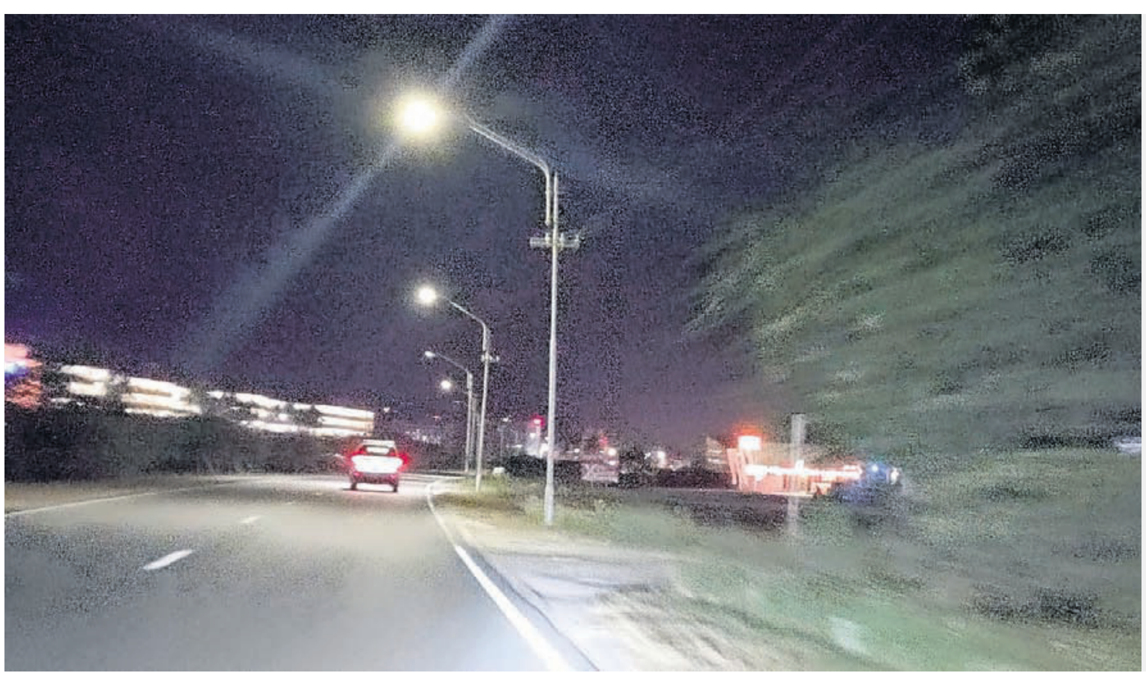
E personal di ambulance a atende e motociclista y un otro ambulance a bin controla e dama chauffeur di e Kia Rio na e sitio mes, mientras e prome ambulance a transporta e motociclista pa hospital.

Chauffeur a dal tras di un SUV despues di no regula distancia

Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente banda di Isla di Oro. Mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin comprende cu chauffeur di KIA cora lo no a regula velocidad ni mantene distancia y a dal tras di un KIA SUV blanco. Afortunadamente ningun persona a resulta herida.

Polisnan riba alerta buscando un auto cu 3 hoben cu arma di candela coriendo rond

Diahuebs madruga polisnan di tur districto tabata riba un alerta di un auto cu 3 hoben arma cu arma di candela den un auto conoci.

Nan a patruya mas tanto den e area unda tin movecion den Oranjestad y den e area turistico. Mientras e unidad special tabata investigando rond ken e hobennan aki ta.

Elon Musk ta demanda OpenAI y su CEO Sam Altman acusando traicion di su meta pa beneficia humanidad

(AP) - Elon Musk lo demanda OpenAI y CEO Sam Altman a causa di loke e ta bisa ta un traicion di ChatGPT su metanan principal di beneficia humanidad na luga di persigui ganashi.

Den un demanda otorga na San Francisco Superior Court, biyonario Musk a bisa cu hasta ora el a sostene OpenAI su creacion, el a sigura un acuerdo cu Altman y Greg Brockman, e president, di mantene e compania di AI como un fundacion cu lo desaroya tecnologia pa e beneficio di e publico. Bao su acuerdo di fundacion, OpenAI tambe lo haci su codigo uno habri na e publico na luga di bende esaki pa cualkier compania priva su ganashi, segun e demanda.

Sinembargo, pa medio di crea un relacion cercano cu Microsoft, OpenAI y su ehecutivonan top a hala e pacto aki un banda y ta cambiando e compania su mision, Musk ta acusa den e demanda. “OpenAi Inc. a ser transforma den un subsidiario di e compania mas grandi di tecnologia den mundo: Microsoft,” e demanda a acusa. “Bao su hunta nobo, e no ta solamente desaroyando pero tambe e ta refina un AGI pa maximalisa ganashi pa Microsoft, na luga di pa e beneficio di humanidad.”

AGI ta referi na Artificial General Intelligence, cual ta e proposito general di sistemanan di AI cu por haci un trabao mesun bon of te hasta mas bon cu ser humano den un gran variedad di tarea.

Musk ta demanda a causa di kibra e contract, kibra responsabilidad y practicanan inhusto di negoshi.

Tambe e kier un ordo cu lo preveni cualkier persona, incluyendo Microsoft di beneficia di OpenAI su tecnologia, cual segun e demanda no tabatin e intencion aki for di comienso.

Un compania di tecnologia pa cuido di salud grandi a cay victima di hacking

(AP) - Proveedornan di cuido di salud den e pais ta recuperando di un atake cibernetico masivo contra un compania di tecnologia pa cuido di salud Mericano cu a menasa e siguridad di informacion di pashent y ta atrasando recetanan y pagonan pa empleadonan medico.

E hack tambe a stroba duna pashentnan de alta na hospital segun un asociacion grandi di hospital a informa.

Change Healthcare a anuncia diahuebs cu un grupo di secuestro di dato, conoci como ransomware, cu a tuma responsabilidad pa e atake ta e culpabel. Change Healthcare tambe a bisa cu nan ta evaluando e impacto di e atake, cual el a admiti prome dia 21 di februari y a afecta e portal di autorisacion di cuido y pago den henter e pais.

Pertenencia di UnitedHealth Group, Change Healthcare ta maneha tubonan di tecnologia cu ta procesa 14 biyon transaccion pa ana. E compania a bisa cu e investigacion a determina cu Change Healthcare, Optum, UnitedHealthcare y UnitedHealth Group su sistemanan a ser afecta. Change tambe a confirma diahuebs cu e grupo di ransomware ALPHV of Blackcat, a haci e atake. E compania no a responde na un pregunta tocante si a paga of negocia pa rescata e dato.

Un di e impactonan inmediato ta cu hendenan ta mirando atraso den ricibi nan receta, vocero di American Hospital Association a bisa den un e-mail na The Associated Press. Hospitalnan ta teniendo problema cu procesa peticionnan, cobra pashentnan y check cobertura di seguro pa cuido segun AHA, sinembargo e atake tambe por afecta e habilidad di paga empleadonan y cumpra medicina cu suministronan.

Health System a conta Healthcare Association di New York State cu nan tabatin problema cu varios cos, incluyendo e “falta di habilidad pa verifica eligilibilidad di pashent y cobertura, comunicacion cu e boticanan, procesa peticionnan y ricibi un fluho di placa normal di sosten di operacionnan entre otro problemanan,” president di asociacion Bea Grause a bisa.

Varios proveedor di cuido di salud grandi cu a sirbi varios estado no a responde na peticion pa comentario. Expertonan di siguridad cibernetico a bisa cu atakenan di ransomware a aumenta substancialmente den añanan recien, specialmente den e sector di cuido di salud. Esaki ta bini net despues di un atake luna pasa na un hospital di mucha na Chicago, cual a causa cu sistema di telefon, e-mail y recordnan medico a cay offline.

Un vocero di FBI na Tennessee a bisa cu e no por a confirma ni nenga si e FBI ta investigando. FBI tambe a bisa cu nan ta “altanto di e incidente aki” pero no tabatin otro cos pa provee pa motibo cu e incidente ta “andando.”

“Di loke nos por mira, e atake ta bao control,” Allan Liska, un analist di menasa di inteligencia na Record Future a comenta. “Nso no ta kere cu e lo bira pio. Pero ora cu bo tin un sistema critico manera esaki cu ta offline pa un tempo extendi, mientras mas esaki keda offline mas tempo e recuperacion ta tuma pues mas impacto esaki lo tin riba e cuido di pashentnan.

Compleho Deportivo Guillermo Prospero Trinidad na Dakota oficialmenete certifica pa FIFA

Minister Endy Croes a elabora riba e avancenan di e proyecto di renobacion di stadion Compleho Deportivo Guillermo Prospero Trinidad na Dakota. E renobacion di e stadion ta den e fase final di construccion.

Manera ta conoci, mandatario di Deporte a ricibi e bon noticia cu e yerba artificial (turf) nobo cu a instala aña pasa a keda aproba pa FIFA. Na luna di september 2023, Sportslab tabata na Aruba unda cu a haci tur e testnan necesario y a bay bek cu esaki nan Canada.

Recientemente, FIFA a informa cu e yerba artificial (turf) a pasa tur e testnan di acuerdo cu e reglanan di FIFA. FIFA a publica e acreditacion di e cancha di futbol riba nan website. E documentonan oficial ta na caminda pa Aruba, mientrastanto e trabounan a continua na e stadion.

Na e momento aki, a cuminsa cu e renobacion di e "track and field", a desmantela e atletiekbaan y lo aloca e marca MONDO, esaki lo sosode den luna di maart y april. Tambe, den luna di maart lo baha tur e luznan y pa fin di april ta asina leu cu e stadion ta bay tin luz di 800 luz. Pues, un veld cu ta cumpli cu e standard internacional di FIFA. Minister Endy Croes ta pidi un poco mas di pasenshi dentro di tres luna e proyecto ta completamente finalisa. Por ultimo, Minister Endy Croes a duna primicia cu dia 8 di juni proximo Seleccion di Curaçao lo enfrenta Seleccion di Aruba den e wega clasificatorio di CONCACAF y probablemente e dia aki lo inaugura e stadion.

Futbol Division Honor Plata

Sportboys ta gana Santa Fe 4-3 y ta tumba un grandi

Den un tremendo wega caminda tawata tin un yobida di gol, y cu dos rival cu a bay cabez cabez, golpi pa golpi, e mucha nan di angochi, Sportboys ta propina Santa Fe su prome derota di e di dos edicion di Division Honor copa plata y ta sacudi e tabla di posicion despues di dos fecha.

Sportboys ta debutando den Copa Honor Plata. Santa Fe tawata faborito pa gana e wega aki, mirando e calidad di hungadornan cu nan tin y nan amplio experiencia den Division Honor. Pone riba dje cu Santa Fe tin e delega di tur e team nan di Santa Cruz y no a perde cu un di nan den basta tempo, tur cos tawata mustra un "walk in the park" pa e mucha nan dirigi pa Gerald De Freitas.

Es mas den Debut ta strica su prome 3 punto cu un goleada di 6-2 riba Caravel. Cos tawata mustra complica pa Sportboys, pero E muchanan di angochi a bin cu intencion serio e anochi aki. Cu dos gol den e prome 30 minuut di Jose Galvis Billardo, Sportboys ta tuma un bentaha amplio, pero net prome cu half time Hugo Robert ta corta bentaha pa medio di un penalty y asina half time ta bay aden 2-1 na fabor di e muchanan di Angochi. Na di 61 minuut Richmar Kelly ta haci e wega 3-1 pa Sportboys y cos tawata mustra cu e wega tawata riba ice, pero Santa Fe ta reacciona den bon forma y cu otro gol di Hugo Roberts na di 67 minuut y un di Yong Heng He na di 74 minuut Santa Fe ta logra empata e wega na 3 pa banda. Cu biento na nan fabor Santa Fe a sigui presiona buscando e gol di victoria, pero ta Bryan Susebeek di Sportboys cu na di 89 minuut ta pone e bala den net pa haci e wega 4-3 y duna e muchanan di Angochi e victoria importante aki. Sigur un victoria historico ya cu ultimo biaha cu Sportboys a gana un team di Division di Honor, ainda Sr.Nelson Oduber tawata prome minister.

Cu e victoria aki Sportboys ta yega 4 punto y ta pasa ocupa e di dos lugar lagando Santa Fe na di 3 lugar. E Muchanan di Angochi a tumba un team grandi y si nan kier bira un berdadero "Giant Killer" nan lo mester pasa un otro prueba grandi diadomingo awor ora nan topa e Speransa berde di Savaneta, S.V.

La Fama. E oncena di Savaneta ta bin di dos victoria grandi marcando un total di 18 gol den su prome dos wega nan y ta mustra mas manera un bulldozer berde cu motor di Ferrari. Pero bala ta rondo y un invasion ta bay na e bario di Angochi y Santa Cruz en general pa diadomingo awor baha bay Noord na Compleho Deportivo Frans Figaroa caminda cu pa 8or di anochi, Sportboys ta topa SV La Fama.

Saudi Arabia ta sali gana caba den oferta formal pa organisa Copa Mundial 2034 den competencia di FIFA

(AP)—Saudi Arabia a lansa su campaña di oferta formal diabierna pa anfitriona e Copa Mundial 2034, den un careda cu basicamente a bira un formalidad den october mirando cu e reino tabata e unico candidato pa drenta e competencia.

Ta anticipa cu FIFA lo aproba Saudi Arabia como anfitrion di un voto sin oposicion pa e curpa 211 federacion miembronan di e curpa gobernante prome cu fin di 2024. Un fecha y luga pa e voto no a ser anuncia.

E lansamento di e oferta no a duna ningun detaye nobo di ciudad- y stadionnan anfitrion pa e torneo di 48 ekipo, cual a anticipa di ta tumando luga den november-december 2034. Saudi Arabia actualmente tin e intencion pa anfitriona e torneo su so, aunke algun wega por sr comparti cu estadonan den bisindario.

E prome Copa Mundial di 48 ekipo lo tuma luga na 2026 na Merca, Canada y Mexico. E edicion di 2030 lo ser hunga mayormente na España, Portugal y Maroco, cu algun wega duna pa Argentina, Paraguay y e anfitrion inaugural Uruguay. E plannan ey pa anfitriona mester ser confirma tambe formalmente e aña aki.

Senegal su surfer top kier un chens pa competi na Olimpiada

(AP) - Cherif Fall su casa a dune un sunchi di bon suerte ora cu el a gara su surfboard y a drenta awa cu e no tabata kier ta aden.

Na luga di train den e olanan di su pais natal Senegal, Fall tabata preferi ta na Puerto Rico, unda su ultimo competencia clasificatorio pa e Olimpiada di Paris ta caba diasabra. Senegal no tabatin ningun hende presente pa purba di reclama un di e 14 posicion pa hende muhe y hende homber. "E ta tristo, mi ta desea esaki profundamente.

Mi mester kere den mi mes y kere den e hendenan cu ta sostene mi persona," Fall a comenta.

Esakinan lo ta e di dos Olimpiada cu lo inclui Surfing. Solamente 48 hende muhe y hende homber lo obtene e derecho pa competi na Tahiti. Surfernan por cualifica pa medio di tin un posicion suficientemente halto of ricibi posicionnan top den cierto competencianan manera esun na Puerto Rico, sinembargo ningun ta sitionan facil pa surfernan di Senegal.

Senegal ta na e punta di Africa den e Oceano Atlantcio y surfing ta parti di e bida diario pa varios, cu acceso facil na bon olanan incluyendo den e capital Dakar.

Sinembargo na momento cu e atletanan yega un cierto nivel ta dificil pa sigui subi. Biaha bay afo ta sumamente caro, visanan ta dificil pa obtene y tin tiki inversion di gobierno segun esunnan den e deporte.

Fall a cuminsa surf ora cu e tabatin 9 aña, fiando un bodyboard for di su tata ken tabata duna les di landamento. E famia tabatin dificultad financiero.

Den cierto momentonan nan no tabata por cubri e gastonan pa bay scol y no semper e tabatin e placa pa cumpra surfboard, cual hopi biaha e mester a comparti cu su amistadnan. Sinembargo, e tabata un talento natural, ganando competencianan local y primintiendo su mes cu e lo logra yega Olimpiada algun dia.

El a tuma 14 aña cu e ayudo di su casa Nicole Sweet, un fotografo profesional cu tabata publica potret di Fall riba Instagram, pa e por haya sponsor di Billabong, un di e marcanan lider den mundo pa loke ta trata surfing. Cu lagrima ta cay e ta corda e dia cu el a ricibi e e-mail. "Mi no tabata sa cu algun dia mi lo ta unda mi ta para aworaki," el a expresa. "Mi ta corda ora mi tata no tabatin placa, e tabata hopi dificil."

Sinembargo hasta cu sosten financiero di un sponsor grandi, e hoben di 27 aña te ainda no por a paga pa un bon coach y no ta participa den suficiente competencia pa genera punto pa yuda su posicion global.

Surfernan y coachnan di Senegal ta bisa cu e atletanan tin hopi potencial pero e deporte mester di mas inversion pa facilidadnan di training, ekipo y coachnan. Pa competi riba escenario global, e surfernan ta bisa cu nan mester lo mas basico manera un ambiente di training diario cu un coach cu tin conocemento y ekipo di calidad. "E ta manera si bo ta purba di landa pero bo tin un pool sin awa," Molly Killingbeck, un medayista Olimpico y consehero pa atletanan purbando yega Olimpiada di Paris a comenta.

Curpanan manera International Surfing Association mester boga pa igualdad di competencia den tur region di mundo y permiti e miho atletanan haya e oportunidad di competi den eventonan grandi internacional, Killingbeck a agrega.

E sociacion di surfing no a responde na peticion pa comentario.

Senegal su gobierno si a pga pa manda atletanan den surfing clasificatorionan pa Olimpiada na Merca, unda nan a yega kwart di final, y El Salvador unda nan a perde den e prome ronda. E Federacion di Surfing di Senegal a bisa cu e lo costa aproximadamente 30,000 dollar pa manda 6 atleta y 3 coach pa cualifica na Puerto Rico. E ministerio di deporte no a responde tampoco ora a pidi comentario.

Alexandre Alcantara, president di Senegalese Surfing Federation ta bisa cu e gobierno ta mas dedica den inverti den deportenan mas popular manera futbol, wrestling y basketbal y ta mas enfoca riba Youth Olimpic Games, cual e pais lo anfitriona den aña 2026. E ta bisa tambe cu cambionan den e ministerio di deporte y Senegal su clima politico tenso ta rasonnan probabel di dicon tabatin menos interes e aña aki.

Sin importa esaki, Alcantara ta bisa cu si Senegal manda surfer Puerto Rico e no lo a haci un diferencia.

"Tin demasiado tiki luga pa hende cualifica y nos no lo a tin un chens," el a comenta. Den un intento di duna surfernan den e continente mas visibilidad, pa prome biaha African Surfing Federation lo lansa un 'surf tour'. Cuminsando den april, lo tin 6 competencia cuminsando na Ghana y cabando na Senegal den december.

Otro paisnan tambe lo anfitriona eventonan na Liberia, Nigeria, Surf Africa y Madagascar.

Mientras nan ta warda pa un cambio, surfernan di Senegal ta bisa cu nan no lo rindi. "Mi no sa con hopi aña e lo tuma," Fall a comenta, "pero algun dia lo mi yega."

Departamento di Impuesto ta haci cambio temporal di localidad pa cu servicio publico

En conexion cu trabounan di mantencion necesario

Departamento di Impuesto ta haci un cambio temporal di localidad pa cu servicio publico. Esaki ta debi na trabounan di mantencion necesario na oficina principal na Camacuri. Mientrastanto Departamento di Impuesto kier sigura cu ta sigui brinda servicio na publico sin interupcion. Siguientemente ta sigui un skema di e localidadnan cu lo keda activa durante e proximo siman.

Valido durante proximo siman (maart 4 – maart 8)
Oficina principal na Camacuri:
Cera

Oficina anexo na Camacuri (Ta drenta na porta nr. 2): 7:45 - 11:30 | 1:15 - 3:30
- Servicio di caha pa persona 60+ (no comerciante) y pa e personanan cu ta haya onderstand
- Busca of entrega plachi di number

Oficina anexo na Camacuri (Ta drenta na porta nr. 5): 7:45 - 11:30 | 1:15 - 3:30
Servicio na cliente:
- Entrega documento
- Busca documento
- Busca carchi di persoonsnummer
- Informacion tocante areglo di pago

E oficinanan situa na MFA Noord; MFA Paradera; MFA Santa Cruz; MFA Savaneta; Postkantoor San Nicolas: 8:00 - 12:00 | 1:00 - 3:00
- Servicio di caha
- Registra auto
- Haci cambio riba vehiculo di motor

E oficinanan situa na MFA Paradera: 8:00 - 12:00 | 1:00 - 3:00
Servicio na cliente:
- Entrega documento
- Busca documento
- Busca carchi di persoonsnummer
- Informacion tocante areglo di pago

E servicio na cliente via telefon 522 7424 ta continua durante e orario di custumber: 7:45 - 11:30 | 1:15 - 3:30. Departamento di Impuesto ta pidi su contribuyentenan pa tuma bon nota di e anuncio importante aki pa asina evita cualkier inconveniencia.

Resultado Sorteo
march 01

Alexander

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
6722	0426	1376	4896
3270	0719	SUPER5	4060
6968	8712	-	9623

	MERDIA	ANOCHI
CAT4CHI	Sorteo # 4197	Sorteo # 8184
	6474	6591
	5331	7864
	6219	1761
MULTI-X	X2	X2
BIG 4	Sorteo # 4197	Sorteo # 7228
	3128	4210
MULTI-X	FP	FP
1OFF	Sorteo # 2253	Sorteo # 1933
	6856	3877
ZODIAC	Sorteo # 4197	Sorteo # 5987
	7182	6516
	Capricornio	Sagitario
LUCKY 3	Sorteo # 1071	Sorteo # 917
	111	859
MULTI-X	X2	X2

LOTTO 5

Sorteo #		Joker	Letter
0	x Jackpot	Proximo Jackpot	
0	x Match 4+	525.000,-	
0	x Match 4		
0	x Afl. 12,00		

LOTTO DI DIA

05-20-21-25-26

Sorteo # 6403		Proximo Jackpot
0	x Jackpot	51.000,-
3	x Match 4	
134	x Afl 8,00	

MINI MEGA

11-24-28-30

Sorteo # 1641		Mega Ball 01
0	x Jackpot	Proximo Jackpot
0	x match 4	260.000,-
7	x Afl. 500,00	
64	x Afl 50.00	
88	x Afl.15,00	

MINI MEGA MEGA PLUS **Afl. 585.000,-**

KORSOU
Sorteo #

Santo Rosario y S. S di misa na Alto Vista y na (Blue Army Center) San Nicolas Centro Curason di Maria

Diasabra mainta ta cuminsa resa Santo Rosario pa 6.15. Pa 7or di mainta, S. Misa ta cuminsa na Blue Army Center y Kapel di Alto Vista. Tur hende ta invita pa atende misanan na Alto Vista y Blue Army Center na San Nicolas. Mainta prome cu solo Sali ya hendenan ta percura pa cuminsa e dia cu oracion.
Aki tin algun obranan pa nos por logra den cuaresma, haci empeño pa penetencianan.
Pa den temporada di cuaresma:
Obranan di misericordia corporal:
- Duna esnan cu hamber, di come
- duna nan cu tin sed, di bebe
- Bisti esnan cu ta sunu, di bisti
- Duna peregrino, un luga sigur
- Bishita enfermonan,
- Bishita prisoneronan
- Dera defuntonan
Obranan di misericordia Spiritual:
- Corigi bo ekibokacionnan
- Siña esnan cu no ta comprende
- Conseha esnan cu tin mester
- Consola esnan cu ta tristo
- Soporta desfectonan cu pasenshi
- Pordona esnan cu a ofende bo
- Resa pa bibo y pa defuntonan
Papa Francisco, Obispo Luis Secco, tur sacerdote, Diacono y laiconan cu ta hiba e bon noticia pa e pueblo di Dios. Pa nos Gobernantenan y tur cu ta carga responsabilidad pa nos pais Aruba. Pa enfermonan den exterior cu a bay busca nan salud. Cu pronto lo regresa Aruba pa gosa di un bon salud dentro di su famia.
Pa esnan cu por hinca rudia. Hinca rudia busca refugio na nos Mama Celestial. E ta guia nos riba e Caminda cu Dios ta. Cu Mama Maria den nos curason. Ta den tempo di cuaresma, purba sacrifica un poco, come menos, bebe mas awa. nos Mama stima, compaña nos den e caminda di Señor. Ban hunto resa pa nos hogar y nos isla Aruba y henter mundo, pa tin pas y comprension pa otro.

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010
F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610
F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138
Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999
Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord (close to the hotels)
Tel: 736-2952 or 593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Oduber	Seroe Preto
Tel. 582 1780	Tel. 584 4833
EMERGENCIA	911

POLIS	
Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA	
Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD	
Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA	
Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Departamento di Labor y Investigacion ta recorda dunador di trabou pa participa den e encuesta riba nan experiencia cu hoben riba e mercado laboral

Departamento di Labor y Investigacion (DAO) ta recorda tur dunado di trabou riba nan invitacion pa participa den e encuesta digital relaciona cu nan experiencia trahando cu hobennan riba e mercado laboral. Ta brinda un oportunidad pa participa te cu 28 di maart 2024.

DAO a inicia cu e encuesta 29 di januari 2024 y ta duna oportunidad pa participacion te cu fin di maart. E encuesta ta brinda dunador di trabou e oportunidad pa contribui informacion valioso cu por uza pa yuda durante e desaroyo di un maneho laboral, un accion cu por resulta den cambionan positivo pa e actividadnan empresario.

E obhetivo di e investigacion aki ta pa haya un bista mas amplio di e experiencia di e dunado di trabou cu e grupo di hoben disponibel riba e mercado laboral. Esaki ta encera hoben di 15 pa 24 aña di edad, y tambe e hoben adulto di 25 pa 29 aña di edad riba e mercado laboral di Aruba.

E investigacion aki ta encera e compilacion di informacion riba entre otro e proceso pa recluta y empleo di e hoben trahado for di bista di Aruba su dunadornan di trabou. E datonan aki ta contribui na e identificacion di e areanan di nos mercado laboral cu ta rekeri intervencion di maneho laboral.

Nos ta pidi encarecidamente pa participa na e encuesta aki cu lo tuma mas o menos 15 minuut di bo tempo. Aki por encontra e linknan pa participa.

Version na Hulandes di e encuesta
https://www.surveymonkey.com/r/SWTS2024NED
Version na Ingles di e encuesta
https://www.surveymonkey.com/r/SWTS2024ENG

Participacion den e investigacion aki ta completamente boluntario. Lo publica tur informacion y dato ricibi na forma agrega, sigurando proteccion di identidad di e dunado di trabou. Pa mas informacion tocante e encuesta, por tuma contacto cu Bureau Arbeidsmarktonderzoek, na 5237720 of por manda un email pa mandy.lacle@aruba.gov.aw of simon.brete@aruba.gov.aw.

Nos ta gradici bo pa bo tempo y boluntad pa contribui na e investigacion importante aki. Bo empresa su participacion ta aporta grandemente na e desaroyo di e maneho laboral como tambe intervencionnan pa mehora oportunidadnan di empleo pa hobennan. Nos ta pidi bo cooperacion pa completa e encuesta prome cu 28 maart 2024.

Pronostico di tempo

Tempo:
Awe tardi y awe nochi: parcialmente nubla y generalmente seco
Den marduga y mañan: parcialmente nubla cu un awasero breve

Temperatura maximo 32 grado Celsius
Temperatura minimo 26 grado Celsius
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 33 pa 38 grado Celsius
UV index: 10

Bahada di solo : 6:49 pm
Subida di solo : 6:54 am

Biento:
Modera for di direccion generalmente oost;
Forsa 3 te 4 (11 te 30 km/ora, 7 te 16 nudo).
Den dia basta fuerte te fuerte den rafaga;
Forsa 5 te 6 (31 te 50 km/ora, 17 te 27 nudo).

Situacion general di tempo pa proximo 24 ora:
Humedad den nivelnan mas abou di atmosfera cu ta move cu e fluho di aire lo por ocasiona de bes en cuando mas nubia. Esaki lo produci un awasero pasahero te breve localmente.

Condicionnan maritimo/ estado di lama:
Na partinan protegi di costa: keto, rond di 1 pia.
Na partinan zuid: trankil te modera, entre 2 pa 3 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: generalmente modera cu olanan di 4 pa 6 pia.

Mi no a muri, Dios a hiba mi na e paraiso priminti. Mi mision na e mundo a termina pero Boso cu mi obra lo continua.
Den cada salida di solo y e supla di biento, mi amor eterno pa Boso lo tey pa semper.

Cu dolor na nos curason, pero cu inmenso gratitud pa su bida y pa tur locual e la significa pa nos.

Nos ta anuncia fayecimento di nos querida mama y wela stima

Germania Ondina Martinez
Cariñosamente yama "Oma" of "Tia"
*28-05-1928 – †23-02-2024

Yiunan stima: Wilfredo (Junior) y Maria Labad-Maduro
Robert (Robby) Labad
Maritza y Frank Tromp-Labad

Nietonan y Nietanan: Shahaira Labad y Jorge Petrocchi
Anuar Labad y Diana Castaño
Shensly y Isabel Tromp-Yagua
Lindsey Tromp y Jonathan Zichem

Bisanieto y bisanietanan: Milan, Ziva y Emma

Sobrino, sobrinanan, primonan y ihanan: Iris, Rayza, Jasmina, Evelyn, Leandro, Ilse, Lita, Efrem, Dr. Batista, Felix Jr. y Chaco

Amigonan: Glenda K, Brenda, Imelda, Milly, Glenda D, Jessica, Richard y Starlin

Ayudante: Andrea Cuevas Jimenez y famia

Su bon bisiñanan, voluntarionan y miembronan di Funari y Favi.

Su cacho stima: Jack

Famianan: Martinez, Labad, Maduro, Tromp, Petrocchi, Yagua, Zichem, Castillo, De Lange, Henriquez, Themen, Kock, Rasmijn, Chung, Sneek, Richardson, Batista, Diaz, Jimenez, Ilario, De Lima, Schmidt, Maldonado, v/d Linden.
Y demas famianan den exterior na Corsou, Hulanda, Merca, Canada, Venezuela, St. Maarten y St. Domingo.

Oportunidad pa condolencia lo ta dialuna 4 di Maart 2024, 7pm pa 9pm na Aurora Funeral Home.

Ta invita pa acto di entiero cual lo tuma lugar diamars 5 di Maart 2024, 2pm pa 4pm na Misa Virgen di Fatima na Dakota. Despues lo sali pa Santana Central na Sabana Basora.

Disculpa nos si den nos tristesa nos por a lubida un of otro famia y conocir.

En ves di flor of krans lo tin un box disponibel pa donacion pa Funari.

"Padre Celestial, viniste cuando más te necesite y con tu manto celestial me abrasaste, quitándome mi dolor, y mostrándome que a tu lado todo estaría bien y que estaría en paz.
Padre Celestial, con el abrazo de tu manto celestial me diste la fuerza para despedirme de mi familia, dejando les como mensaje que los amo y siempre estaré a su lado.
Padre Celestial, te pido que mi fuerza y lucha en vida, sea ahora la guía y fortaleza que mis hijos han de necesitar para seguir adelante y con todo el amor que siempre les di en vida."
~ Autor: Rafael A. Wever Granada~

Cu imenso tristeza na nos curazon y alma, pero conforme cu boluntad di Dios
nos ta anuncia fayecimento di nos mama stima:

Mariela Granada Garcia
Cariñosamente yama "Tanchi", "Tanchi Jela" of "Marielita"
*27-09-1949 - 01-02-2024
Viuda di Orlando "Chiky" Wever

Na nomber di su yuinan:
Luis Fernando Piedrahita y Alix Gallego (Colombia)
Carlos Arturo Granada y Maria Luz Aristizabal (Colombia)
Rafael A. Wever (Aruba)

Manera yui:
Silvia-Monica Semeleer y famia.

Nietonan:
Johan Camilo Piedrahita Gallego (Colombia)
Diego Alejandro Piedrahita Gallego (Colombia)
Miguel Angel Granada Aristizabal (Colombia)
Carlos Daniel Granada Aristizabal (Colombia)
Julian David Granada Aristizabal (Colombia)

Bisanieto:
Christopher Granada Velasquez (Colombia)

Su rumannan:
Francisco Granada Garcia y famia (Colombia)
Jose Alberto Granada Garcia y famia (Colombia)
Maria Rosalba Granada Garcia y famia (Colombia)
Jose Rodrigo Garcia y famia (Colombia)
Jorge Hernan Garcia y famia (Colombia)

Swa y Cuñanan:
Johannes "Jopie" Wever y famia
Serapio "Latie" Wever y famia
Linda Klijn-Wever y famia (Nederlands)
Oswaldo "Dicky" Wever y famia
Sophie Semeleer-Wever y famia
Joyce Wever
Diana Oduber-Wever y famia
Ramon Wever
Shirley Sanders-Wever y famia
Norma Koolman-Wever y famia
Kenneth Wever y famia
David Wever y famia

Ihanan, sobrino y sobrinanan, primo y primanan, comer y compernan, amigo y amiganan, conocirnan, ex coleganan di Lee Feng Supermarket.
Y demas famia:
Granada, Garcia, Piedrahita, Gallego, Aristizabal, Wever, Lopez, Donata, Semeleer, Oduber, Sanders, Koolman, Croes, Vrolijk, de Lange

Ta invita pa asisti na acto di condolencia y despedida, cual lo tuma lugar:
Diasabra, 2 di Maart 2024, na Aurora Funeral Home di 7:00pm pa 9:00pm.
Cremasion lo tuma lugar na Manizales, Caldas - Colombia.

Nos kier a pidi disculpa cu despues di condolencia y despedida, nos no ta ricibi bishita di condolencia na cas.

Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Eugène Leopold Leonardo
*28-06-1966 - †29-02-2024

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23
Nos ta anuncia fayecimento di:

Fouad Antonio Daou
" Eddie Daou"

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Bou alanan di dios mi ta sigur mi refugio, mi forti, mi dios, den kende mi ta pone mi confiansa - Salmo 91

Ludmilla Shamila Urseilla Benitez-Koolman
Cariñosamente yama Sha of Shami
08-Juni-1970 - 23-Februar-2024
Propietaria di Sha Wheelz And More

Mama: Winney Everon
Tata: †Casper Koolman
Casa: Anuar Benitez Mendoza
Yuinan: Marshall Krozendijk
Selimah Krozendijk
Tata di su yiunan: Gregory Krozendijk
Suegra: Ladys Mendoza
Rumannan: Wendy Koolman y famia
Veruschka y Dinouska Koolman-Mauricia
Jorraine y Ivan werleman-Koolman y yiunan
Jetzebellise Koolman y yiu
Jereminia Koolman
Sobrina/onan: Kimberly Werleman
Raul Jr Lopez y Giselle De cuba Lopez
Cherrylusha Lopez y pareha
Emy Lacle y pareha
Sean Lacle y pareha
Jeadre Koolman
Shaylee Croes
Tanta y omonan: Miriam Everon
†Sila y Bill Everon - Maduro
†Vi Everon y †Irma Everon y yiu
Walter y Jacqueline Everon-Luydens
Gino y Griselda Everon – Koolman
Mayra y Miguel Tromp-Everon
Lourdes "Uchi" y Charly De Cuba-Everon
Marlyn y Osnie de Oliveira-Everon
Chinto Koolman y famia
Ina y Cosme Gomez-Koolman
Anna y Jacobo Henriquez-Koolman
Empleado: Walter Jr y Sra Nadine Everon - Solognier
Richard realez Benites y pareha

Madrina y padrinonan, ihanan, prima y primonan y demas famia: Koolman, Everon, Krozendijk, Benitez Mendoza, Lopez, Maduro, De cuba, Mauricia, Gomez, Henriquez, Werleman, Lacle, Croes, Tromp, Luydens, Solognier, Oduber, Sprott, Bergrok, Winterdal.

Nos sincero disculpa si den nos tristeza nos pora lubida di menshona famia, amigo/a of conocir ta inivita famia, conocirnan, clientenan di Sha Wheelz and More pa entiero cu lo tuma lugar Diasabra 2 Maart 2024 saliendo for di Aurora pa Sha Wheelz and More 8:00 am y despues pa Aurora pa acto di entiero entre 9:00 am cu 12:00 pm

Despues di entiero famia no lo recibi bishita na cas
Preferibel bisti blanco of colornan alegre pa dia di entiero

Rusonan ta brasa speransa memey di desesperacion mientras ta despedi di Alexei Navalny

(AP) – Rusonan a yega di mira cantidad di potret di Alexei Navalny – un lider protesta cu un megafon. Un critico di gobierno kende su cara a keda mancha cu pintura berde den un atake, cual el a haci joke cu a convertie den Hulk. Un prisonero politico cu un sonrisa, haciendo un curason cu su man pa su esposa den corte.

Diabierna, tabatin un potret final di e lider di oposicion: Navalny den un caha di morto habri, cu flor cora y blanco rond di dje, y su frenta cubri cu un "venchik," un adorno tradicional pa esnan cu a biba un bida husto.

Su curpa, visiblemente delga di e lunanan cu el a pasa den prison prome cu su morto inespera y ainda inexplica, tabata un confirmacion final cu esaki ta su ultimo ayo.

Pa esnan cu tabata kere den e vision di Navalny di un Rusia mas liber y pacifico, e tabata un momento mancha cu desesperacion profundo. "Loke a haci cune ta increiblemente dificil pa acepta y surpasa," segun Nadezhda Ivanova, un doliente cu a para pafo di e iglesia unda tabatin e servicio funerario di Navalny. "Awe nos ta bisa ayo na un homber berdaderamente grandi y despidie pa su ultimo biahe."

Apenas un cantidad chikito a keda permiti pa duna respet dentro di e Iglesia di e Icono di Mama di Dios Alivia mi Dolornan, unda e caha di Navalny tabata poni rondona cu bela.

Miles mas a para riba e cayanan pafo di e iglesia y na caminda pa e santana unda a dera curpa di Navalny pa su descanso final. Algun den e multitud a tira flor mientras e auto funebre tabata pasa, rondona cu presencia pisa di polis.

Ora a anuncia morto di Navalny dia 16 di februari, polis a detene centenares cu a purba di laga flor atras.

Algun tabatin miedo cu e entiero lo mira arestonan a gran escala similar. Cu asina hopi hende toch a scoge pa mustra nan duelo pa Navalny publicamente ta testament di e estatura di polis, segun Mark Galotti, cabesante di Mayak Intelligence consultancy.

"A pesar di e presencia intimidatorio di polis, e matoneria creciente di estado, tur e camara nobo di CCTV pa graba nan cara, miles di ciudadano di Moscu a sali pa despedi di Navalny den e manifestacion mas grandi den añas," el a post riba X.

Multitudnan a sigui reuni na porta di e santana, gritando: "Laga nos drenta pa bisa ayo!" Mama y tata di Navalny a caricia y sunchi su cabes prome cu finalmente a cera e caha y hink'e den tera.

Ora finalmente a habri e heki di e santana, hende a drenta den un rij continuo poniendo flor y tirando tiki tera riba e graf. Polis a para cerca, purando hende.

Pero cu desesperacion tambe tabatin desafio. Cu yegada di anochi, e multitud a sigui grita: "Amor ta mas fuerte cu miedo" y "Putin ta un asesino."

Navalny hopi biaha a urgi e Rusonan pa nunca rindi. Awo, hopi tin speransa cu su morto lo bira e contribucion final pa e movemento pro-democracia na Rusia, inspirando un forsa nobo.

Skirbiendo riba rednan social, autor best-seller di Rusia y Georgia, Boris Akunin a urgi Rusonan pa no laga e morto di Navalny ta en vano. "Awe, nan ta derando un homber cu tabatin un soño bunita: pa crea e Precioso Rusia di Futuro. Por mata un persona. Cualkier cos cu ta bibo por wordo mata. Hasta un soño," el a bisa.

"Tur loke Alexei por a haci pa e Precioso Rusia di Futuro, el a haci. Si esey tur tabata por nada awo ta depende riba abo y ami. Memoria eterno pa Alexei y berguensa eterno pa nos si tur cos tabata en vano."

Een groot gemis, een groot verdriet,
maar door alle herinneringen die wij hebben
vergeten wij hem niet.

Na een voltooid leven, zoals Peter zelf zei, is hij van ons heen gegaan op weg naar zijn laatste reis, thuis omringd door zijn familie.

Wij gaan onze 'rots in de branding 'en leermeester enorm missen.

Peter Westera
"bekend als opa bij velen"

29 juli 1939 - 24 februari 2024

Amersfoort: Michiel & Veronica
Patrick , Berend, Rowen

Leusden: Irene & Chris
Britt, Bo, Benthe

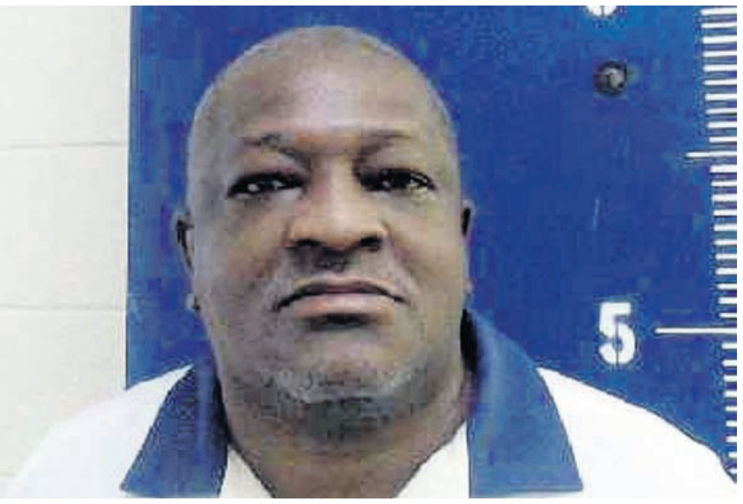
Aruba: Aldert & Samanta
Amanda, Ethan, Nathan

Peter zal naar zijn laatste wens worden gecremeerd in besloten familiekring.

Gelieve geen bezoek aan huis.
Correspondentieadres: Familie Westera, Sabana Liber 76, Aruba of
Per mail: appiesammy@hotmail.com

Georgia ta pone fecha di ehecucion pa homber cu a asesina su ex-pareha 30 aña atras

(AP) - Un homber cu a asesina su ex pareha 3 decada atras a keda sentencia den maart pa loke lo ta Georgia su prome ehecucion den mas di 4 ana.

Un hues riba diahuebs a firma un ordo pa e ehecucion di Willie James Pye, ken a ser condena pa e asesinato, ademas di otro crimennan, di Alicia Lynn Yarbough den november di aña 1993. E ehecucion a ser poni den schedule pa dia 20 di maart 7or di anochi, despues cu hues a pone un bentana di ehecucion entre e dia aki te dia 27 di maart.

Pye, di 59 aña, lo ta e prome persona ehecuta den Georgia desde januari 2020. Georgia su ehecucionnan ta ehecuta na e prizon di estado na Jackson pa medio inyeccion di pentobarbital. A causa di e pandemia di coronavirus, ehecucionnan a ser para pa un cierto grupo di persona riba Georgia su 'death row' pa un acuerdo entre nan abogadonan y e estado. Pye su abogado a cita e acuerdo ora di pidi un corte diaranson di prohibi e estado for di busca un sentencia di ehecucion contra su persona pa awo.

Pye y Yarbrough tabatin un relacion cu tabata kibra cada rato pero na e momento di su morto, Yarbrough tabata bibando cu otro homber segun documentonan di corte. Pye, Chester Adams y un mucha homber di 15 ana tabatin plan di horta e homber aki y a hiba un arma di candela prome cu nan a bay un fiesta na Griffin, fiscalnan a bisa. E trio a sali for di e fiesta alrededor di madruga y a bay e cas unda Yarbrough ta biba, a haya su persona su so cu su baby. Nan a forsa drenta e cas, a horta un cadena y renchi y a hib'e cune ora nan a bay, lagando e baby su so.

Yarbrough su curpa a ser haya dia 17 di november algun ora despues cu el a ser asesina. Pye, Adams y e hoben a ser aresta poco despues. Pye y Adams a nenga cu nan tabata sa algo di Yarbrough su morto pero e hoben a confesa y a acusa e otro dosnan. E hoben a yega un acuerdo cu e fiscalnan y tabata e testigo clave den Pye su huicio. Un hurado a condena Pye di asesinato cu mal intencion, secuestro cu herida riba e curpa, violacion y robo y pa esaki a asesina su persona na morto.

Pye su abogado a argumenta den documento di corte diaranson cu e ta cualifica como un beneficiario di tercer partido di e acuerdo unda a bisa cu ehecucionnan no lo sigui te 6 luna despues cu 3 condicionnan a ser cumpli; e caducacion di e estado su emergencia hudicial di coronavirus, cu bishitanan na prizonnan estatal normal sigui y e disponibilidad di un vacuna di coronavirus pa "tur miembro di e publico. E acuerdo aki ta aplica na prizoneronan sentencia na ehecucion kendenan su peticion pa bolbe considera nan condena a ser nenga mientras e emergencia hudicial tabata na luga. E acuerdo actualmente ta e suheto di ligitacion den Fulton County Superior Court cu ehecucion pa e prizoneronan den cuestion riba un pausa pa awo. Segun e abogado, Pye a pidi corte permiti su persona uni na e litigacion pendiente, cual lo proteha su persona di ehecucion pa awo.

Abogadonan di e estado a responde diahuebs bisando cu Pye no ta cubri pa e acuerdo aki y no mester ser permiti uni e litigacion pendiente. E hues cu a firma e ordo di ehecucion tambe a skirbi cu Pye not ta parti di e acuerdo y cu esaki no ta preveni su ehecucion di procede.

Union Europeo ta bisa cu lo manda fondo pa proveedor principal di ayudo pa Gaza despues cu e agencia di Nacionnan Uni acepta un auditoria

(AP) - Union Europeo a bisa diabierna cu e lo paga 50 miyon euro na e proveedor principal di ayudo na Gaza proximo siman despues cu e agencia di Nacionnan Uni a permiti expertonan di Union Europeo lo ehecuta un audit di mesun manera cu nan ta investiga empleadonan pa identifica extremistanan.

E agencia UNRWA ta tumando accion contra acusacionnan cu 12 di su 13,000 empleadonan na Gaza a participa den e atake di Hamas na Israel. E agencia a despedi e empleadonan aki sinembargo mas di un decena di pais a suspende esfuersonan di fondo cu un balor di mas o menos 450 miyon dollar, casi mita di su presupuesto pa aña 2024.

E guera entre Israel y Hamas a causa cu 80 porciento di Gaza su poblacion di 2.3 miyon Palestino for di nan cas y oficialnan di Nacionnan Uni a bisa cu un kwart di e poblacion ta experienciando hambruna. E agencia ta kere cu e proveedor principal di cuminda, awa y shelter, pero tambe e ta na punto di colapso financiero.

E Comision Europeo mester a duna 89 miyon euro na UNRWA dia 29 di februari pero tabata kier pa e agencia acepta su terminonan pa un audit. E brasa ehecutivo di EU ta e tercer donador mas grandi pa UNRWA despues di Merca y Alemania.

E comision a bisa cu e agencia awo a "indica cu nan ta para cla pa sigura cu un evaluacion di su empleadonan ser ehecuta pa asina confirma cu nan no a participa den e atakenan y cu mas control mester ser implementa pa mitiga e tipo di riesgonan aki den futuro."

E Comision a bisa cu e fondonan lo ser otorga proxima siman na momento cu UNRWA confirma por escrito cu nan ta acepta Union Europeo su condicionnan. Dos otro pago di 16 miyon euro lo ser duna na UNRWA mientras nan ta cumpli cu e acuerdo.

Expertonan di Nacionnan Uni:

Sudan su forsa paramilitar a comete asesinato etnico y violacion cu por ta crimennan di guera

(AP) - Forsanan paramilitar y su militantenan aliado su lucha pa tuma poder na Sudan a inclui asesinatonan etnico y violacionnan mientras nan tabata tuma control di gran mayoria di Darfur y esaki por ta crimennan di guera y crimennan contra humanidad, expertonan di Nacionnan Uni a bisa den un reportahe nobo.

E reportahe di Nacionnan Uni su Conseho di Siguridad, obteni pa The Associated Press, ta pinta un imagen hororoso di e brutalidad di Rapid Support Forces Arabe contra Africanonan na Darfur. Tambe esaki t detaya con RSF a mira exito den tuma control di 4 di Darfur su 5 estado, incluyendo via rednan financiero compleho cu ta involucra decenas di compania.

Sudan a cay den caos den april, ora cu tensionnan di hopi tempo caba entre su ehercito lidera pa Abdel Fattah Burhan y Rapid Support Forces su paramilitar comanda pa Mohammed Hamdan Dagalo, a cuminsa lucha contra otro den e capital di Khartoum. E lucha a plama na otro partinan di e pais sinembargo den e region Darfur na Sudan el a tuma un otro forma; atakenan brutal di RSF contra ciudadanonan Africano, specialmente e grupo etnico Masalit.

Dos decada atras, Darfur a bira sinonimo di genocidio y crimennan di guera, particularmente pa e militantenan conoci Janjaweed contra poblacion cu ta identifica como Africano. Aparentemente e legado aki a bolbe, cu International Criminal Court su fiscal Karim Khan bisando den fin di januari cu tin base pa kere cu ambos banda ta cometiendo posibel crimennan di guera, crimennan contra humanidad of genocidio na Darfur.

E panel di experto a bisa cu Darfur ta experienciando “e pio violencia desde ana 2005.”

E conflicto andando a causa un crisis humanitario di escala grandi y a saca 6.8 miyon persona, 5.4 dentro di Sudan mes y 1.4 miyon cu a bay otro pais, incluyendo aproxidamanete 555,000 cu a bay e bisina Chad, e expertonan a bisa.

RSF y forsanan rival di gobierno Sudanes ambos a usa artileria pisa den areannan hopi pobla, cuasando destruccion amplio di facilidadnan critico di awa, sanidad, educacion y cuido di salud. Den nan reportahe di 47 pagina, e expertonan a bisa cu RSF y su militantenan a ataka sitionan den Darfur unda personanan cu a huy a haya shelter, barionan civil y facilidadnan medico.

Segun e fuentenan di inteligencia, e panel a bisa cu den solamente un ciudad, Geneine, e capital di Darfur cerca di e frotnera cu Chad, entre 10,000 pa 15,000 persona a ser asesina. Tambe e expertonan a bisa cu violencia sexual pa RSF y su aliadonan ta amplio.

E panel a bisa segun fuentenan confiabel na Geneina, muhenan y mucha muehanan di te hasta 14 ana a ser viola pa elementonan di RSF den un facilidad di cuminda di World Food Program cu e forsa tabata controla, den nan casnan of ora di bolbe cas despues di colecta nan pertenencianan for di nan cas anterior. Adicionalmente, 16 mucha muhe a keda secuestra pa soldaatnan di RSF y viola den casnan di RSF.

Vigilante di gobierno Britanico ta bisa cu Reino Uni su plan di deportacion cu Rwanda por costa casi 630 miyon dollar

(AP) - Gobierno Britanico su plan di manda solicitantenan di asilo Rwanda por costa casi 630 miyon dollar, ademas di miles di pa cada persona deporta segun un reportahe diabierna.

National Audit Office su reportahe, cual a ser publica pa comitenan parlamentario cu a keha di no tin hopi informacion tocante e costo di e plan, a provee e calculacion mas comprensivo te cu awo.

E gobierno Conservativo anteriormente a revela solamente un compromiso di 366 miyon dollar, cual ta nifica cu e cifranan nobo awo ta causa cu e plan lo ricibi mas critica ainda. “E cifranan aki ta revela e cantidad sumamente grandi cu e pagadonan di impuesto lo mester paga gobierno di Rwanda pa un skema inhumano cu no ta bay stop hende di busca proteccion na nos costa,’ Enver Solomon, hefe ehecutivo di e Conseho di Refugiado.

Ningun solicitante di asilo a ser manda Rwanda bao e plan, cual a ser blokia pa cortenan, aunke gobierno di Reino Uni a paga 220 miyon dollar caba na e gobierno di Kigali bao e Economic Transformation and Integration Fund pa sostene e pais su crecemento.

E plan aki tin e meta di desmotiva e migrantenan di crusa e Canal Ingles den botonan cu no ta safe. Bao e plan, e solicitantenan di asilo lo ser manda Rwanda unda lo procesa nan peticionnan y nan por keda si esaki ser aproba.

E gruponan cu ta boga pa derechonan humano a ataca e plan y ta considera esaki uno cruel y cu no lo funciona. Despues cu Corte Supremo a blokia e plan como ilegal, Britania y Rwanda a firma un tratado unda ta compromete pa fortalece e proteccionnan pa migrantenan y legisladornan den House of Commons a aproba e proposicion cu a declara e nacion Africano un pais safe. E proposicion te ainda tin mester di aprobacion den House of Lords, unda el a enkontra resistencia.

E audit a mustra cu 100 miyon pound extra lo ser gasta pa e partnership te cu 2026 y mas o menos 120 miyon pounds lo bay pa e fondo despues cu 300 migrante reloca pa Rwanda. Ademas, cada migrante su pasashi lo costa 13,900 dollar. Otro 25,200 dollar lo ser paga na Rwanda pa cada solicitante di asilo reloca y casi 190,000 dollar lo ser gasta durante 5 aña pa procesa e gastonan di bida y proceso pa cada persona cu keda na Rwanda. “E reportahe aki ta revela e scandal nacional cu Tories a purba di sconde,” Yvette Cooper, miembro di parlamento a expresa.

Home Office a defende e plan y a bisa cu gobierno lo enfoca riba cuminsa cu e lucha cuminsando peleanan na momento cu e proposicion Safery of Rwanda Bill y e tratado entre e dos nacionnan ta na luga.

“E ta vital pa nos responde na migracion ilegal cu terminonan estricto y pa tempo largo,” un declaracion a bisa. “Almenos cu nos actua, e gasto pa anfitriona solicitantenan di asilo ta anticipa di yega 13.9 biyon pa ana pa ana 2026. Migracion ilegal ta costa bida y ta motiva contrabanda di hende y pa motibo aki ta corecto pa nos haya solucionnan cu ta kibra e ciclo aki.

ARUBA VANDAAG®

Zaterdag 2 Maart 2024 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

CAft: Aruba kan hervormingen "doorvoeren zonder dat er belastingverhogingen nodig zijn"

Pagina 4

Hotel Embassy Suites heeft 'Juanita Beach' verkregen via een precariovergunning

Pagina 2

Aruba kiest voor voortzetting overeenkomst ondanks dreigende renteverhoging, zegt staatssecretaris

Pagina 6

ARUBAVANDAAG

Hebben lokale auteursrechten... Voldoende bescherming...?

Recentelijk diende voor het gerecht de zaak tussen de entiteit Ducapro, gevestigd op Curaçao, en de radio-omroep Hits 100.9 FM, waarbij het ging om de betaling van royalty's op muziek van zowel buitenlandse als lokale artiesten. Het ging hierbij onder meer om de vraag of een omroep dit aan Ducapro diende te betalen en of het geëiste bedrag gerechtvaardigd was.

De rechter in eerste aanleg heeft bepaald dat partijen twee maanden de tijd hebben om tot overeenstemming te geraken over het te betalen bedrag en stelde tevens vast dat omroepen wel degelijk zouden moeten betalen. Komt men in de vastgestelde tijd niet tot een vergelijk dan zou de rechter zelf bepalen wat een redelijk bedrag zou zijn.

Wie of wat is Ducapro?
Om duidelijkheid te scheppen, Ducapro is een op Curaçao opgerichte en gevestigde stichting, die als doelstelling heeft het handelen in patenten, licenties en overeenkomsten, dit volgens de korte beschrijving op de website van de Kamer van Koophandel in Curaçao. In het onderhavige geval is men betrokken bij de inning van rechten van artiesten, met name musici. De stichting heeft twee bestuursleden, een natuurlijk persoon gevestigd op Curaçao en een onderneming (BV) gevestigd in Bonaire, die zich bezighoudt met de advocatuur, genaamd Bonaire International Lawyers B.V. De onderneming opereert ook onder de handelsnaam Davidkock Legal, volgens gegevens van de Kamer van Koophandel in Bonaire. Hieruit mogen wij afleiden dat er enige band bestaat met het bekende advocatenbureau in Aruba, dat ook deze zaak voor Ducapro voor het gerecht brengt.

Uit hetgeen tot nu toe is gepubliceerd kunnen we opmaken dat er een zekere band zou bestaan tussen Ducapro en de Nederlandse organisatie BumaStemra, die Nederlandse artiesten vertegenwoordigt en de penningen int die hen toekomen, naast de inning en afdracht van de royalty's die aan buitenlandse musici toekomen. Echter, Ducapro verschijnt niet op de lijst van organisaties waarmee BumaStemra samenwerkt, volgens de website van BumaStemra. De organisatie die wel op de lijst voorkomt is het Canadese Socan, waarmee Ducapro een samenwerkingsovereenkomst zou hebben voor de Nederlandse eilanden in het Caribisch gebied.

Terwijl het gerechtelijke proces nog voortduurt, met de genoemde periode voor onderhandeling tussen partijen nog aan de gang, komen bij ons toch bepaalde vragen naar voren over sommige essentiële zaken. Bijvoorbeeld, hoe zijn zaken als de vertegenwoordiging precies geregeld en welke garanties bestaan er dat de geïnde middelen op de juiste plaats terechtkomen, namelijk bij de uiteindelijke begunstigden, de lokale en buitenlandse artiesten? In Nederland bijvoorbeeld is BumaStemra zodanig georganiseerd dat men als vereniging fungeert, waarvan de musicus lid kan worden, terwijl er nog twee andere niveaus bestaan van beheer en toezicht, verantwoordelijk voor de inning en beheer/uitbetaling van de middelen. Via de entiteiten waarmee in het buitenland wordt samengewerkt wordt ook zorggedragen voor de afdracht van de royalty's voor de buitenlandse artiesten.

Maar, hoe is dat bij ons dan geregeld? Kennelijk is tijdens de rechtszaak niet alles heel duidelijk geworden, hetgeen we kunnen afleiden uit een artikel in deze krant van 29 februari j.l. waarin de advocaat van de radio-omroep betoogt dat men wel wenst te betalen maar niet duidelijk is of dat Ducapro moet zijn: "We willen wel betalen, maar aan wie?"

Het lijkt voor de hand te liggen dat degene die wenst te innen stelt dat men de zaak goed geregeld heeft. Er bestaat een overeenkomst met een lokale vereniging van artiesten, er is een overeenkomst met de genoemde Canadese organisatie, die samenwerkt met BumaStemra. Het probleem lijkt ons dat er op de eilanden zelf geen organisatie bestaat zoals BumaStemra die een vereniging is waarvan artiesten lid kunnen worden en die verplicht is jaarlijks openheid van zaken te verschaffen aan de leden met betrekking tot hun financieel beleid en welke inkomsten men voor de leden heeft gerealiseerd. Het probleem lijkt ons dat de bemiddelende organisatie een stichting is, die bij wet geen leden kan hebben en daardoor ook geen verplichting kent de transparantie te betrachten die voor een vereniging als vanzelfsprekend te beschouwen is. Wie gaat dan na hoeveel inkomsten de stichting ontvangt, hoeveel wordt ingehouden om het beheer te voeren, etc.?

Van de andere kant begrijpen we wel dat de stichting op Curaçao en de onderneming op Bonaire zodanig georganiseerd zijn. Op deze wijze kan men voorkomen dat anderen tot de stichting door kunnen dringen en kan men de advocaatkosten beperken want de onderneming in Bonaire kan zelf veel zaken afhandelen; vanuit henzelf bekeken heel slim. Maar deze wijze van opereren geeft niet het vertrouwen en de transparantie zoals een organisatie als BumaStemra in Nederland biedt. Het komt ons voor dat de stichting in Curaçao een soort zelf afgeroepen bevoegdheid heeft die noch in de publiciteit noch in de rechtszaak tot voldoende helderheid heeft geleid. In die zin zijn we geneigd de betrokken omroep gelijk te geven in hun argument dat ze willen weten wie ze nou moeten betalen. Een rechtspersoon als een stichting, met een organisatievorm die uitdrukkelijk bedoeld is om buitenstaanders buiten de organisatie te houden, lijkt ons niet de geschikte vorm voor de organisatie die als intermediair optreedt voor de begunstigden. De kernvraag, wie controleert wat werkelijk uiteindelijk bij de begunstigden terechtkomt, kan niet bevredigend worden beantwoord. We hebben dan ook de indruk dat zijdens de stichting men verkeerd van start is gegaan, kiezend voor een model dat waterdicht is, om snel en efficiënt te opereren, maar wat niet noodzakelijkerwijs strookt met de transparantie die er moet zijn ten overstaan van betrokken partijen, zowel artiesten als gebruikers zoals omroepen. Aan de rechter om de uiteindelijke beslissing te nemen.

Hotel Embassy Suites heeft "Juanita Beach" verkregen via een precariovergunning

Via een bericht van Aruba Birdlife Conservation (ABC) wordt de activiteit beschreven die plaatsvindt op een strand in de buurt van Eagle Beach, waar begonnen is met het plaatsen van strandhutjes en het voorbereiden van het terrein om het aantrekkelijker te maken voor toeristen om van te genieten.

In augustus 2023 informeerde minister van Natuur, Ursell Arends, dat de regering een andere optie overwoog die was voorgesteld aan de ontwikkelaar van Embassy Suites, omdat de aanlegvergunning om een strand aan te leggen voor Embassy Suites door de ontwikkelaar Natura N.V. relevant was. Op 23 juni 2023 heeft de Stichting Aruba Birdlife Conservation (ABC) een verzoek ingediend om het project van het strand voor Embassy Suites stop te zetten en de rechtbank heeft dit verzoek gehonoreerd.

Minister Arends verklaarde dat op dat moment de overheidsinstanties op Aruba die betrokken waren bij deze zaak bezig waren met het verwerken van het ontheffingsverzoek en tegelijkertijd een andere optie overwogen die was voorgesteld door de ontwikkelaar; en zoals minister Arends verzekerde, hoopten ze binnen korte tijd tot een oplossing te komen.

Gisteren heeft Bon Dia Aruba bevestigd gekregen dat het hotel een precariovergunning heeft gekregen om gebruik te maken van een strand met watersportactiviteiten. Dit betreft niet hetzelfde terrein dat eerder het onderwerp was van een juridisch geschil, maar een ander strand dat daarnaast ligt, genaamd "Juanita Beach" en dat geen bescherming heeft van het ROPV. Aruba Birdlife Conservation benadrukte dat "een 'precario' vergunning is verleend door de minister van Infrastructuur voor het gebied genaamd 'Juanita Beach'."

Evenzo heeft Bon Dia Aruba contact opgenomen met de minister belast met de portefeuille van Infrastructuur, zijnde premier Evelyn Wever-Croes, die op dat moment in Brussel verblijft, waar zij verklaarde: "Ik verstrek geen precariovergunningen. Ik heb het proces gedepolitiseerd en DIP (Directie Infrastructuur en Planning) is volledig verantwoordelijk voor het proces. Ze hoeven mij ook geen verslag uit te brengen. Ondertussen heb ik navraag gedaan en hebben ze mij bevestigd dat het bedrijf een precariovergunning heeft ontvangen," zo verzekerde zij.

Ondertussen heeft ABC bevestigd dat ze nog steeds bezig zijn met het beroepsproces in deze zaak.

De foto's zijn te vinden op de Facebookpagina van ABC.

Aldrich Croes van Hits 100.9FM over de Ducapro-zaak:

"We zijn niet tegen betalen, we willen betalen, maar we willen weten aan wie"

Radio Hits 100.9FM hield deze week een persconferentie waarbij hun directeur Aldrich Croes samen met advocaat Gabriela Sjiem Fat van Sjiem Fat & Co. hun verklaring gaven over de zaak die vrijdag 23 februari voor de rechtbank plaatsvond, waarbij Ducapro hen aanklaagt voor het afspelen van muziek die beschermd is door de auteursrechtenorganisatie Buma/Stemra.

Sjiem Fat merkte op dat Ducapro een kort geding tegen Hits 100.9FM heeft aangespannen omdat de radiozender weigert muziek van artiesten die door Ducapro vertegenwoordigd worden te draaien. Daarom, zo verklaarde de advocaat, moeten ze ophelderen welke artiesten Ducapro vertegenwoordigt, zodat ze weten welke muziek wel en niet mag worden afgespeeld. Bovendien willen ze ook weten wie gemachtigd is om namens hen namens deze artiesten op te treden. Advocaat Sjiem Fat legde uit dat de rechter het standpunt van Hits 100.9FM heeft begrepen, namelijk dat ze hebben aangegeven dat Ducapro samenwerkt met Buma/Stemra, een internationale organisatie die in Nederland kan optreden op het gebied van muziekrechten van auteurs. "Maar op Aruba bestaat er momenteel geen enkele wet die een specifieke organisatie toestaat dit te doen. Ducapro heeft de intentie om dit te doen voor de Caribische eilanden. Op dit moment begrijpt Hits 100.9FM niet waarom ze maandelijks een bedrag aan Ducapro zouden moeten betalen als ze niet weten welke rechten ze krijgen en welke muziek ze kunnen draaien," aldus Sjiem Fat.

De rechter heeft twee maanden de tijd gegeven om samen aan tafel te zitten en tot een aanvaardbare oplossing te komen, niet alleen voor deze radiozender, maar ook voor alle andere betrokken radiostations en bedrijven die betrokken zullen zijn bij dit nieuwe vergunningssysteem. Als Ducapro in deze zaak kan aantonen dat ze daadwerkelijk met Stemra werken, resteert alleen nog het vaststellen van de tarieven. Sjiem Fat meldde dat in een kort geding geen nieuwe rechten kunnen worden gecreëerd in het systeem. In de huidige situatie kunnen ze niemand dwingen een contract met Ducapro af te sluiten. "Als we geen oplossing kunnen vinden, moeten ze beslissen of ze de zaak voortzetten of intrekken." Hij verklaarde ook dat er in het verleden discussies waren geweest over de vraag of een dergelijk systeem op Aruba moest worden geïntroduceerd. "De regering werkte ook aan een wet, maar het had geen prioriteit en er was nooit duidelijkheid over wat er moest gebeuren met auteursrechten. Er was discussie tussen Buma/Stemra en radiostations op Aruba of een dergelijk systeem wenselijk was. De radiostations legden aan hun kant uit hoe dit werkt, welk type muziek ze draaien, waar ze hun subsidie vandaan halen om te kunnen blijven draaien, en op dat moment realiseerde Buma/Stemra zich dat het economisch niet interessant voor hen was om zo'n systeem op Aruba, Bonaire en Curaçao te handhaven."

De manier waarop dit internationaal werkt, zoals de advocaat uitlegde, is dat elk land of regio een vergelijkbare organisatie heeft die de artiesten vertegenwoordigt. Buma/Stemra vertegenwoordigt de muziekauteurs uit Nederland. Als die muziek in de VS wordt afgespeeld, innen ze daar geen geld, maar een percentage gaat naar Buma/Stemra. Omdat al deze organisaties samenwerken, zoals Sjiem Fat uitlegde, worden alle internationale artiesten gedekt. "Hoewel Buma/Stemra officieel Taylor Swift niet vertegenwoordigt, als de radio Taylor Swift draait en ze geld innen op Aruba, sturen ze automatisch het geld naar de organisatie die Taylor Swift vertegenwoordigt in de VS." De advocaat vroeg zich ook af waarom Ducapro niet tegen andere bedrijven is opgetreden die ook muziek draaien, zoals restaurants. "Die bedrijven moeten ook een licentie hebben," zei hij.

Aldrich Croes verklaarde dat de zaak is aangespannen tegen Hits 100.9FM, maar hun bedoeling is om aan te tonen dat hun organisatie, namelijk

Ducapro, niet weet wie ze op dit moment vertegenwoordigen en bovendien willen ze de tarieven innen die ze van plan zijn te implementeren. In de komende maanden zullen ze onderhandelen over wat Ducapro van hen wil innen. "De positie van Hits 100.9FM is dat we niet tegen betalen zijn, we willen betalen, we willen legaal en zeker zijn, zowel op de ether als op de FM-frequentie, maar we willen weten aan wie we betalen, wat de structuur van de organisatie is die zegt dat ze de artiesten betalen, want ik wil gedekt zijn en weten dat wie we betalen goed wordt gebruikt om de artiesten te betalen. En het geld dat we gaan betalen, is geen gemakkelijk verdiend geld. De radiostations op Aruba bevinden zich in een heel bijzondere situatie. In slechts 30 kilometer breedte heeft dit land met 115.000 inwoners 22 radiostations, waarvan 21 commercieel zijn," merkte Croes op. Hij verzekerde ook dat alle radiostations hier zich verenigd hebben en dat ze bereid zijn te betalen, maar het feit is dat ze een eerlijk bedrag willen betalen. "Vanwege de sociaal-economische overwegingen in ons land zijn anders dan in Nederland en Amerika. Hier heb je meer media in een kleine gemeenschap, je verdient weinig en de kosten om zaken te doen zijn hoog. Met andere woorden, wat je per minuut verdient op Aruba is heel anders dan wat je in Amerika of Nederland doet, dus we willen aan tafel zitten met deze organisatie. We zijn niet verplicht om alleen met hen tot een deal te komen, maar we willen aan tafel zitten met de intentie om een eerlijke deal te sluiten die het voor de zenders mogelijk maakt om te overleven," benadrukte hij. Bij Hits 100.9FM wordt ongeveer 10% Europese muziek, 80% Amerikaanse muziek en 10% Caribische en Arubaanse muziek gedraaid.

Zoals bekend is sinds 1 januari 2024 elke bedrijf of persoon die commercieel gebruik maakt van muziek verplicht om hiervoor te betalen. Dit geldt voor elke instantie die op commerciële wijze muziek gebruikt, inclusief radio, DJ's, en anderen, aldus de muzieklicentie-organisatie voor de Nederlandse Cariben, DUCAPRO.

Elke persoon of bedrijf dat commercieel gebruik wil maken van muziek, zowel lokaal als internationaal, moet zich vrijwillig registreren om een commerciële licentie te verkrijgen van de organisatie DUCAPRO, waarbij een bedrag moet worden betaald op basis van de omvang en reikwijdte van het bedrijf. In het geval van niet-naleving van deze licentie kunnen er juridische consequenties zijn. Bedrijven die hieronder vallen zijn onder meer diegenen die muziek commercieel gebruiken, zoals radiozenders, DJ's, maar ook cafés, restaurants en sportscholen. Na de aankondiging dat vanaf 1 januari 2024 elk bedrijf of persoon die commercieel gebruik maakt van muziek hiervoor moet betalen, hebben de directeuren van enkele radiostations op Aruba een ontmoeting gehad met de minister van Telecommunicatie, Geoffrey Wever, om hun bezwaren tegen dit besluit kenbaar te maken. De groep directeuren van radiostations legde aan minister Wever uit dat sinds de opkomst van internet, YouTube en andere muziek- en sociale media, radiostations al hard getroffen zijn wat betreft het aantal luisteraars en hun inkomsten. Voor veel radiostations betekent dit extra operationele kosten die fataal kunnen zijn.

CAft:

"De luxe die Aruba nu heeft, is dat het hervormingen kan doorvoeren zonder dat er belastingverhogingen nodig zijn"

Gistermiddag hield het College Aruba Financieel Toezicht (CAft) zijn eerste conferentie van het jaar, waar president van CAft, Lidewijde Ongering, inging op drie punten: schuldvermindering, investeringen en hervorming.

Ongering benadrukte dat gezien de groei van de Arubaanse economie en de positieve ontwikkelingen in de publieke financiën, het belangrijk is dat Aruba de huidige financiële positie gebruikt om de publieke financiën structureel op orde te brengen en de economie veerkrachtiger te maken.

Het toezichtcollege benadrukt dat een prudent begrotingsbeheer het belangrijkste punt blijft, rekening houdend met de hoge rentelasten, terwijl structurele hervormingen op het gebied van sociale zekerheid en de arbeidsmarkt zorgen voor meer veerkracht.

Schuldvermindering Ongering benadrukte dat de Arubaanse regering de begroting voor 2024 op tijd heeft ingediend, voor het tweede jaar op rij, en legde uit dat dit ruimschoots voldoet aan de centrale budgettaire normen voor een overschot van minstens 1% van het bruto binnenlands product (BBP), zowel voor 2024 als voor de meerjarige periode.

Aan de andere kant waarschuwde ze ook voor mogelijke risico's. Ze legde uit dat de rentelasten, die al bijna een vijfde van de begroting uitmaken, verder kunnen stijgen door de herfinanciering in de komende jaren.
"Dit kan ertoe leiden dat ze andere uitgaven of investeringen nog meer verdringen. Daarom blijft het betalen van de schuld belangrijk," benadrukte Ongering.

Investeringen Ongering benadrukte dat investeringen nodig zijn om de economie veerkrachtiger te maken en de capaciteit om inkomsten te genereren te vergroten. Ze benadrukte dat CAft positief staat tegenover de geplande toename van het investeringsbudget tot een bedrag van 115 miljoen florin in 2028.

Ze legde uit dat het belangrijk is om een meerjarige investeringsagenda op te stellen die aansluit bij de beheersdoelstellingen, inclusief die van het Landspakket, om de doeltreffendheid van deze investeringen te waarborgen.

Hervorming Wat betreft het onderwerp hervorming, benadrukt CAft dat met de beschikbare budgettaire ruimte in het land en in de sociale fondsen, dit het moment is om hervormingen door te voeren om de economie van Aruba te versterken.

Ongering merkte op dat er stappen worden ondernomen in de gezondheidssector om de structurele uitgaven onder controle te krijgen. In principe staat CAft positief tegenover een uitgavenkader als instrument om de zorguitgaven daadwerkelijk te verminderen.

Wat betreft sociale zekerheid geeft CAft aan dat nu, met een gunstige uitgangspositie van de fondsen, het goed is voor Aruba om te beginnen met het overwegen van hervormingen die de arbeidsmarkt dynamischer zullen maken. "Het luxe dat Aruba nu heeft, is dat het hervormingen kan doorvoeren zonder dat er belastingverhogingen nodig zijn," benadrukte Ongering.

Op fiscaal gebied merkt CAft op dat Aruba al stappen heeft gezet om het belastingsysteem robuuster te maken, maar dat het indirecte belastingstelsel nog steeds versnipperd is en daardoor onnodig complex. CAft beveelt een eenvoudig systeem aan in de vorm van een btw-belasting, wat de naleving zal verbeteren.

Onze verslaggever heeft aan de voorzitter van CAft gevraagd of het waar is dat het kwartaalrapport van het vierde kwartaal van 2023 nog niet is ingediend, terwijl dit nog in februari had moeten gebeuren, en wat de reactie van CAft hierop is.

Ongering gaf aan dat het duidelijk is dat Aruba de afgelopen twee jaar grote verbeteringen heeft aangebracht in het budget. Deze zijn tijdig ingediend en zijn goed, wat aangeeft dat er belangrijke stappen worden gezet. Desalniettemin merkte ze op dat het land nog steeds achterloopt op het gebied van de rapportage van daadwerkelijke implementatie.

Ze voegde eraan toe dat ze het derde rapport van dit jaar hebben ontvangen en van plan waren te beginnen met het vierde kwartaalrapport van het jaar, maar dat ze hier nog aan werken om het proces echt te versnellen. Ze gaf aan dat ze hier gisterochtend ook over hebben gesproken met de Minister van Financiën.
"We zoeken versterking en we hebben er een paar gevonden voor het financieel beheer. Dus we nemen stappen en dit is de volgende prioriteit waar we aan werken," aldus Ongering.

CAft maakt zich zorgen over de belastingverhogingen in Aruba, met name de personeelsbelastingen en de rente op leningen. Aan de andere kant zijn ze tevreden met de grote toename van de inkomsten, waaronder stimulansen voor de stijging van het BBP met 7% en de invoer-BBP.

Bon Dia Aruba vroeg de voorzitter van het College van Toezicht of, terwijl deze lasten worden veroorzaakt door cumulatieve inflatoire effecten, er geen rekening wordt gehouden met de invoer van een B2B-systeem dat geen inflatoire werking heeft. Dit heeft ernstige gevolgen, vooral voor mensen met lagere inkomens die een groot deel van hun inkomen aan basisbehoeften besteden, wat is het standpunt van CAft hierover?
Ongering legde in haar antwoord uit dat het budget er inderdaad goed uitziet en dat men natuurlijk ziet dat de economie ook verbetert en de inkomsten snel ontwikkelen. Dit betekent ook dat het belangrijk is om naar de uitgaven te blijven kijken, naar de lasten.

Ze legde verder uit dat ze willen dat deze uitgaven niet te snel stijgen. "Het land heeft ook vastgesteld dat ze de personeelslasten op een bepaald niveau willen maximaliseren, dat is 10%. Wat we vanochtend begrepen hebben, maar we zullen dit later bespreken, mensen blijven nog steeds onder de 10%. Dus dit ziet er goed uit. Vorig jaar zagen we dat er nieuwe belastingen werden ingevoerd onder de WTO aan de grens. We zien ook dat dit een significant effect heeft, maar we hebben eerder geadviseerd dat het beter is om een herziening van het btw-systeem door te voeren, dus we zijn hier nog steeds voorstander van," benadrukte ze.
Ten slotte wees onze verslaggever erop dat uit de brief van de Staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties, Alexandra van Huffelen, van deze week aan de Eerste Kamer, blijkt dat de rentelasten verder zullen stijgen omdat andere leningen ook worden belast tegen een rentepercentage van 6,9%. Aan Ongering werd gevraagd wat het effect hiervan zal zijn op de begroting voor 2024 en of de regering van Aruba hier ook rekening mee houdt?

De voorzitter van CAft legde uit dat de 6,9% alleen verband houdt met de herfinanciering van de COVID-leningen en dat Nederland bepaalde voorwaarden heeft gesteld. Wat betreft de RAft-wetgeving, waarvoor momenteel geen overeenkomst is tussen de twee landen, Nederland en Aruba, gaf hij aan dat gezien het gebrek aan overeenstemming hierover, Nederland momenteel een hoog rentepercentage hanteert voor hun COVID-leningen, waarvan de herfinanciering op 6,9% staat, wat een extra last van 35 miljoen per jaar met zich meebrengt in de begroting.

"Dit betreft een solide begroting en dit betekent dat de hoge rentetarieven moeten worden verwerkt. De regering van Aruba heeft dit heel goed opgenomen in de begroting," besloot hij.

Een ongemakkelijk onderhoud... Om de 'patstelling' te bevestigen...?

Onze premier is dezer dagen op bezoek bij de Europese Unie en in Nederland. Voor positieve zaken zoals de Europese steun voor het 'e-governance' project maar ook om daarna een onderhoud te hebben met de staatssecretaris belast met Koninkrijkszaken over het meningsverschil dat is blijven bestaan over al of geen noodzaak voor een rijkswet financieel toezicht, zonder enig uitzicht op een oplossing.

Wat het 'e-governance' project betreft, dit had niet veel langer uitgesteld moeten worden, want het is eigenlijk een belofte van het vorige kabinet dat eind 2017 aantrad. Ja, we weten het; daarna kwam de coronacrisis en..., enfin, we zijn nu waar we zijn. Tot nu toe hebben we maar weinig details vernomen over de voordelen van een nieuw digitaal systeem, dat enerzijds transparanter is voor de burger voor alle soorten aanvragen, maar er is meer. We mogen veronderstellen dat het zal neerkomen op een integratie van de belangrijke databases binnen de overheid, zoals de basisregistraties van personen, organisaties en vastgoed. Daarbij moet men niet alleen naar de burger kijken maar ook naar het overheidsapparaat zelf dat enorm kan profiteren wanneer informatie integraal beschikbaar is voor de gehele overheid. Natuurlijk moet dit vergezeld gaan van strikte maatregelen ter bescherming van de privacy van de burger; we kunnen dit niet vaak genoeg naar voren brengen. Het is noodzakelijk om strikte normen aan te leggen om de gegevens te houden waar ze moeten zijn en integriteit moet niet alleen een leuze zijn maar ook vastgelegd in regels met strenge straffen voor het overtreden hiervan. We hebben momenteel nog niet het vertrouwen dat er binnen de overheid de structuur bestaat die dat zou kunnen garanderen.

Een van de redenen is dat we tot op heden kunnen merken dat onze bewindsmensen blijven vasthouden aan het idee dat men als politicus moet kunnen beschikken over de informatie van de burger die kiesgerechtigd is. In plaats van dat men in de onlangs aangekondigde wijzigingen in de kiesverordening de verstrekking van die gegevens aan de politieke partijen geheel had geschrapt, die de gegevens kunnen gebruiken in hun 'politieke controle' op wie wel of niet gaat stemmen, heeft men dat artikel 'gemoderniseerd' met een digitale verstrekking, waardoor het - oneigenlijke – gebruik nog makkelijker is gemaakt. We kunnen niet al te veel goede dingen verwachten van politici die anno 2024 nog zo denken. Het is simpelweg in strijd met het Europees Handvest voor de Rechten van de Mens en het betreft het schenden van de privacy van de burger, die zelfstandig moet kunnen beslissen of hij/zij al of niet gebruik zal maken van het stemrecht. Er is geen enkele reden te verzinnen waarom die burger zich moet onderwerpen aan het toezicht van de waakhond van de politieke partij, die voortaan gewapend met laptop of tablet de kieslokalen onveilig zal maken...

Laten we in ieder geval zowel de voordelen voor het overheidsgebeuren in ogenschouw nemen terwijl we blijven waken voor het respect voor de rechten van de burger op bescherming van diens gegevens in het nieuwe digitale systeem en niet blindelings erop vertrouwen dat het allemaal wel goed zal komen met onze politici aan het roer.

Afl. 1,438 miljard tegen 6,9% gedurende 20 jaar

Een geheel andere kwestie is het onderhoud met de staatssecretaris dat op de agenda staat. Het is moeilijk een positief resultaat te voorzien als de standpunten hierbij zo ver uit elkaar liggen. Zoals we in verschillende redactionele artikelen hebben betoogd, kan men aan de Nederlandse kant weinig meer doen dan op het standpunt blijven staan dat Aruba de rijkswet op het financieel toezicht moet accepteren, omdat anders de hoge rentevoet voor de uitstaande leningen gehandhaafd blijft. In haar meest recente brief aan de Eerste Kamer (van deze week) heeft de Nederlandse bewindsvrouw medegedeeld dat van de zijde van Aruba men vorig jaar al had laten weten dat er geen consensus over die rijkswet meer bestond. Wat de zaak nog ernstiger maakt is dat Aruba een rentepercentage van 6,9% moet gaan betalen over een bedrag van in totaal Afl. 1.438,6 miljoen gedurende 20 jaar, omdat Nederland enkele andere leningen, die zijn verstrekt na de tweede tranche van liquiditeitssteun, bij de schuld heeft betrokken en dus onder diezelfde voorwaarden vallen voor de te herfinancieren schulden. Wat betekent dit dan aan extra rente die moet worden betaald? Als de schuld van Afl. 915 miljoen al een extra rente opleverde van iets meer dan Afl. 300 miljoen, dan is de bijkomende rentelast op z'n minst 50% daarvan, dus samen zeker meer dan Afl. 450 miljoen extra...

Nu krijgen we als medium het furieuze commentaar te horen van burgers: "Hoe kunnen ze dit nou doen?" Ons antwoord, zonder cynisch te willen zijn, is dat zij dit kunnen doen omdat we dit samen moeten betalen en niet alleen degenen die in het Bestuurskantoor of de Staten bivakkeren. Natuurlijk zou dat geld gebruikt kunnen worden om een hoop andere noodzakelijke en nuttige dingen te doen, maar kennelijk is het voor hen belangrijker dat we hun misplaatste trots helpen financieren. En dat terwijl ze zelf zouden moeten toegeven dat het toezicht onder de lokale wet net zo streng is als wanneer dit in een mogelijke rijkswet zou worden ondergebracht. Het is hetzelfde College financieel toezicht dat controleert en verslag uitbrengt aan de Koninkrijksministerraad. Het is dezelfde regering in Aruba die begrotingen opstelt en eventueel wijzigt, binnen de afgesproken normen. Buiten dat vastgestelde kader treden is niet mogelijk zonder een reactie van dezelfde autoriteiten die zouden optreden in het geval van een rijkswet. Wat valt er dan te verwachten van dit aanstaande onderhoud tussen genoemde bewindsmensen? Dat ze afscheid nemen met de wederzijdse erkenning dat er sprake is van een 'agree to disagree' situatie? Zoals het er nu naar uitziet, heeft Nederland geen andere optie en in Aruba zal geen wijziging optreden zolang er geen andere regering komt.

Het schildpaddenseizoen gaat beginnen op Aruba

Het seizoen van de Driekel of Lederschildpad, een van de grootste van de 7 soorten zeeschildpadden ter wereld, begint binnenkort in het Caribisch gebied dit jaar. In de Verenigde Staten zijn ze al begonnen met het leggen van hun eieren, maar dit is ook grotendeels afhankelijk van het menselijk gedrag.

Zoals bekend, komen verschillende soorten zeeschildpadden naar Aruba om hun eieren te leggen, ze komen op specifieke tijden, altijd na carnaval in de maand maart tot en met juli. Als eerste komt de grootste soort, de Lederschildpad, in Aruba bekend als "Driekel", en daarna komt de Karetschildpad die eieren legt tot november.

Zeeschildpadden zijn een internationaal beschermde soort sinds 1990, gebaseerd op het Cartagena-verdrag, een internationaal verdrag dat het mariene leven beschermt, met name de migrerende soorten (soorten die van het ene land naar het andere reizen). De grootste gevaren voor de schildpadden zijn de ontwikkelde kusten, omdat schildpadden op zoek gaan naar kunstmatig licht 's nachts. Het zijn dieren die 's nachts hun eieren komen leggen en ze hebben een donker strand nodig, dit wordt elk jaar moeilijker te vinden, niet alleen op Aruba, maar over de hele wereld. Andere gevaren waarmee de schildpadden worden geconfronteerd zijn boten en jetski's in zee, de schildpadden moeten naar het wateroppervlak komen om adem te halen, en op dit moment sterven velen door botsingen met jetski's en boten die onoplettend zijn terwijl er schildpadden in de buurt zijn.

Het seizoen voor het leggen van schildpaddeneieren is van maart tot juli. Het vrouwtje komt aan land en zoekt de meest geschikte plek om haar eieren te leggen. Het is erg belangrijk dat mensen weten dat ze tijdens deze fase de schildpad niet mogen storen, omdat ze anders de eieren niet zullen leggen en weer terug het water in zullen gaan.

De voortdurende kustontwikkeling door bouwbedrijven vormt ook een gevaar voor de schildpadden omdat ze hotels of appartementen bouwen met licht op het strand.
Daarom, als je een schildpad in de buurt van het strand ziet tijdens de nachtelijke uren, moet je er rekening mee houden dat je geen licht mag aandoen, geen foto's mag maken met flits en de juiste instanties moet bellen, in dit geval TurtugAruba.

ARUBAVANDAAG

Staatsecretaris Alexandra van Huffelen:

"Wetende dat het verbreken van de overeenkomst zal resulteren in een hogere rente, heeft Aruba ervoor gekozen om het zelf te doen"

In een brief gedateerd 27 februari 2024 heeft de Nederlandse staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties, Alexandra van Huffelen, verschillende vragen van de politieke fracties GroenLinks-PvdA, CU, Volt en PvdD beantwoord met betrekking tot de Rijkswet financieel toezicht Aruba.

GroenLinks-PvdA heeft het denkproces achter de beslissing van de Staatssecretaris in twijfel getrokken om alleen de Covid-schuld van Aruba tegen een lagere rente te herfinancieren als Aruba instemt met de Rijkswet financieel toezicht (RAft), ongeacht het financiële risico dat Nederland neemt met de betreffende herfinanciering. Van Huffelen herhaalt opnieuw dat het financiële toezichtsschema ook de Nederlandse regering op lange termijn zekerheid moet bieden die niet eenzijdig kan worden gewijzigd. Dit komt omdat er sprake is van langetermijnleningen. "Alleen een Rijkswet biedt ons deze zekerheid," merkt Van Huffelen op. "Sinds 2010 is een Rijkswet financieel toezicht ook van toepassing op de andere Caribische landen binnen het Koninkrijk, die ook leningsfaciliteiten reguleren. Overigens is Aruba in 2020 akkoord gegaan met een Rijkswet. Dit heeft geleid tot de gezamenlijke indiening van een RAft bij de Tweede Kamer. Nadat in 2020, 2021 en 2022 niet alleen de Covidlening maar ook nog twee andere leningen aan Aruba zijn toegekend, heeft Aruba vorig jaar aan mij laten weten dat er geen consensus meer is over een Rijkswet."

Van Huffelen voegde eraan toe dat zolang financieel toezicht wordt geregeld in een lokale overeenkomst, het kredietrisico voor Nederland groter blijft dan bij een Rijkswet. Dit komt door de mogelijkheid om een lokale overeenkomst eenzijdig te wijzigen of te beëindigen. De Covid-lening bedraagt 915,5 miljoen Arubaanse florijnen, en de andere twee leningen bedragen 523,1 miljoen Arubaanse florijnen. Volgens Van Huffelen zijn alle leningen toegekend na de tweede tranche van liquiditeitssteun onder de aanname dat er een overeenkomst was om financieel toezicht te regelen in een Rijkswet. De regering van Aruba heeft dit in 2020 ondertekend, en Van Huffelen beschouwt daarom de rentetarieven als van tevoren bekend.

CU vroeg Van Huffelen over de positie van de premier van Aruba dat de regering geen unilaterale wijzigingen kan aanbrengen in de LAft. De Staatssecretaris benadrukt dat in 2015 werd overeengekomen dat de regering van Aruba niet zou meewerken aan unilaterale wijzigingen in de LAft zonder toestemming van de Rijksministerraad. Dit betekent echter niet dat Aruba niet unilateraal wijzigingen kan aanbrengen in de LAft. Bovendien, in een advies dat door de premier van Aruba aan de Tweede Kamer werd gestuurd op 19 december jongstleden, wordt gesteld dat dit mogelijk is. In een verzoek vanuit Aruba wordt verklaard dat het annuleren van het protocol mogelijk is, wat het akkoord uit 2015 tenietdoet. De auteur van het advies erkent dat ten minste na het unilateraal nietig verklaren van het protocol, Aruba de flexibiliteit heeft om unilateraal wijzigingen aan te brengen in de LAft. "Het feit dat de auteur (van het advies) dit waarschijnlijk niet vindt, vermindert de mogelijkheid niet," zei Van Huffelen.

Van Huffelen bevestigt aan PvdD dat het nadeel dat Aruba ondervindt door het niet willen voldoen aan de vereiste om mee te werken aan de totstandkoming van de RAft, wordt geschat op 305 miljoen Arubaanse florijnen. De fractie vraagt Van Huffelen of ze begrijpt dat Aruba het beschouwt als een inbreuk op zijn autonomie dat het een dergelijk grote som moet betalen om geen regelgeving onder de Rijksministerie te accepteren, maar Van Huffelen herinnert eraan dat de regering van Aruba akkoord is gegaan met de RAft voordat een groot deel van de leningen werd verleend. Wetende dat het verbreken van de overeenkomst zal resulteren in een hogere rente, heeft Aruba ervoor gekozen om het zelf te doen. Nederland was bereid om de Covid-leningen te herfinancieren onder elk scenario en heeft deze voorwaarden tijdig en ruim voor het verstrijken van de leningen aan Aruba gecommuniceerd. "Hoe de regering haar schuld herfinanciert, is een kwestie voor het land zelf," schrijft Van Huffelen. "Ik respecteer de keuze van Aruba. Aruba kan er ook voor kiezen om zijn leningen op de kapitaalmarkt te herfinancieren en ze aan Nederland te betalen."

PvdD merkt op dat het lijkt alsof Aruba de budgettaire normen heeft opgenomen in de voorgestelde RAft in zijn eigen LAft, waarbij niet wordt verwacht dat er problemen zullen ontstaan met de terugbetaling in Aruba, en dat de opname van de normen in de LAft niet relevant is voor Aruba omdat er geen garantie is dat Aruba de LAft niet unilateraal zal wijzigen, wat Nederland zou schaden. Nogmaals benadrukt Van Huffelen dat in tegenstelling tot RAft, LAft geen garantie is omdat Aruba het unilateraal kan wijzigen, en daarom biedt geen enkele bepaling in LAft voldoende garantie voor Nederland. Van Huffelen blijft erop wijzen dat hoewel de regering van Aruba elke norm of bepaling in LAft kan opnemen, het feit dat Aruba het unilateraal kan wijzigen, elke bepaling of norm daarin irrelevant maakt. De parlementsleden vroegen of de Staatssecretaris bereid was de vraag voor te leggen aan de Raad van State of de landsadvocaat of de positie van Nederland ten aanzien van de totstandkoming van de RAft een wettelijk onaanvaardbare inbreuk op de autonomie van Aruba volgens het Statuut zou kunnen vormen, waarop Van Huffelen antwoordde dat er geen sprake is van misbruik van autoriteit in dit geval, dus ziet ze geen reden om juridisch advies in te winnen.

In antwoord op de CU-fractie zei Staatssecretaris Van Huffelen dat ondanks de positieve ontwikkeling van de overheidsfinanciën in Aruba, de schuldratio - dat wil zeggen de overheidsschuld als percentage van het bbp - voornamelijk fluctueert als gevolg van de ontwikkeling van het bbp, het zogenaamde 'nominale effect'. Vóór de pandemie was er een neerwaartse trend in de schuldratio vanwege een bloeiende toeristische sector. Tijdens de pandemie was er echter een sterke stijging van de schuldratio als gevolg van een significante economische krimp, en na de pandemie was er een aanzienlijke daling als gevolg van een krachtig economisch herstel.

"Ondanks dat de schuldratio nog steeds aanzienlijk hoger is dan het door het IMF aanbevolen niveau van 55% van het bbp, verwacht het IMF dat de schuldratio in de komende dagen zal blijven dalen. Het IMF benadrukt echter dat het risico op schuldhoudbaarheid op middellange termijn hoog blijft vanwege de verwachte vertraging in economische groei," aldus Van Huffelen. "Vanwege de eenzijdige economische structuur van Aruba zijn de overheidsfinanciën ook bijzonder afhankelijk van de ontwikkeling van het toerisme en daarom extra kwetsbaar." Om de schuldratio te verlagen, is het noodzakelijk om een verantwoord begrotingsbeleid te voeren. In financieel toezicht wordt naast budgettaire normen en schuldratio ook aandacht besteed aan andere aspecten, zoals financieel beheer. Van Huffelen benadrukt dat door significante vertragingen bij de vaststelling van de jaarrekening en rapportage bij de CAft, er een beperkt inzicht is in de overheidsfinanciën, wat ook als onzekerheid wordt beschouwd voor Nederland.

Serlimar is nog steeds... Niet uit gevarenzone...?

Onze staatsondernemingen worden geacht 'autonoom' te zijn, of niet soms? Dat is de vraag die naar voren komt in het geval van de staatsonderneming Serlimar, recentelijk in het nieuws bij monde van de verantwoordelijke minister. De onderneming opereert naar men mag aannemen op basis van de regels vastgelegd in onder meer hun statuten, onder een bedrijfsleiding die op diens beurt verantwoording aflegt aan een raad van toezicht.

Maar, nu is het toch de minister die aankondigt dat de werknemers hun volledige salaris terugkrijgen, plus hun 'bevordering' en 'periodiek', typische termen van de ambtenarij, alsof er niets veranderd is sinds de onderneming zo'n 20 jaar geleden in een aparte rechtspersoon is ondergebracht. Wat is hier eigenlijk aan de hand?

Moeten we geloven dat er inderdaad niets is veranderd en dat de betroffen bewindsman geheel in de traditionele stijl de kennelijke vooruitgang aankondigt om tegelijk de politieke winst op te kunnen strijken? Was het niet logischer om alles in handen van het bestuur van de rechtspersoon te laten? En waarom vinden wij het nodig om hierop te wijzen? Omdat dit een van de rode lijnen is die nog steeds dwars door ons openbaar bestuur lopen maar die we liever kwijt dan rijk zijn. Sinds de tijd dat er begonnen is met het opzetten van overheidsbedrijven als aparte rechtspersonen die op afstand van de overheid zouden moeten opereren, maken we niets anders mee dan dat uiteindelijk, naar het uitkomt, ministers duidelijk laten merken dat zij nog altijd het schip sturen. Maar wanneer het anderszins uitkomt, is men er als de kippen bij om te wijzen op de zogeheten 'autonomie' of zelfs 'onafhankelijkheid' van de betrokken entiteit. Na alles wat zich de afgelopen jaren heeft afgespeeld blijkt niet dat Serlimar erop vooruit is gegaan, met werknemers die nog even afhankelijk zijn van de politiek.

De minister besprak ook het thema van de 'surseance van betaling' die tot een einde was gekomen. Deze gerechtelijke maatregel om aan een faillissement te ontkomen, onder niet te ontkennen omstandigheden en met kennelijk succes, was in 2020 aangevraagd door een andere minister, die harde kritiek daarover moest incasseren en uiteindelijk zelfs moest vertrekken na een motie van wantrouwen. Er is door dit medium uitgebreid hierover gepubliceerd waarbij onder meer uit een accountantsrapport bleek dat de grootste schulden van de onderneming de eigen overheid betrof... Was er echt geen andere mogelijkheid om zaken te regelen? Of waren het weer de politieke intriges binnen het kabinet die de minister beletten om iets te ondernemen, terwijl zij allang was neergezet als vijand van de rest van het kabinet? Een aantal jaren later kan in ieder geval geconstateerd worden dat de bewindspersoon toentertijd het gelijk aan haar zijde had om voor het uitstel van betaling en de sanering van het bedrijf te kiezen. Het lag voor de hand dat het bedrijf onder een door het gerecht benoemde bewindvoerder kwam te vallen, iets wat de meeste van onze politici niet lusten omdat dit de door hen als pottenkijker beschouwde buitenstaander een kijkje geeft in de bedrijfskeuken, door velen nog altijd als staatseigendom, dus als eigendom van degene die aan het bewind is.

En bij deze gebeurtenissen kunnen we weer merken dat transparantie een fragiele aangelegenheid is en blijft. Kennelijk ziet de huidige bewindsman, hoewel hij een nieuwe en progressieve politieke partij vertegenwoordigt, de onderneming Serlimar als een overheidsentiteit, gevuld met ambtenaren, met al hun rechten en eventuele politieke loyaliteit...

Zou het niet beter zijn geweest als in al die jaren die zijn verstreken men overgestapt zou zijn op een normaal model voor het bedrijfsleven om hun 'human resources' in te richten en aan ta sturen, in plaats van het handhaven van dat verouderde ambtelijke systeem? Hoe kan men nog steeds salarisaanpassingen rechtvaardigen op basis van het aantal dienstjaren, terwijl het bedrijf afhankelijk is van productiviteit en financiële solvabiliteit? Het is te waarderen dat de werknemers hebben meegeholpen om de problemen van het uitstel van betaling en de Covid-crisis te overleven en dat het logisch is dat men op gegeven moment het complete salaris weer uitbetaald krijgt, maar het handhaven van het ouderwetse systeem van waardering en promotie is een signaal dat er nog verbeteringen noodzakelijk zijn. Bovendien is bij de overheid zelf al het besluit gevallen dat er een nieuw systeem komt, gebaseerd op prestatie en dan zou het bedrijf zelf dat ouderwetse systeem in stand gaan houden?
Daarnaast zijn we niet echt onder de indruk van de aankondiging van het beëindigen van de surseance van betaling, in die zin dat er nog steeds geen maatregelen zijn genomen om ervoor te zorgen dat de inning van de uitstaande rekeningen beter gaat verlopen; de meeste klanten van Serlimar betalen nog steeds hun bijdrage niet. Dat is nodig om de onderneming op een stabiel pad naar gezonde financiën te brengen. Het kan van het ene op het andere moment weer gebeuren dat de onderneming weer hard overheidssteun nodig zal hebben, wat in feite vanaf diens geboorte het geval is geweest. Men moet oppassen dat wanneer de door het gerecht opgelegde externe supervisie eenmaal weg is, men niet weer vervalt tot de ouderwetse gang van zaken, met alle gevolgen van dien.

Ook gaf de bewindsman aan dat wordt gehoopt dat Serlimar terug kan keren tot de afvalverwerking, naast de enige huidige taak van het ophalen van afval. Dit lijkt ons eerder een verre droom want financiering van deze taak blijft een probleem, zoals de minister zelf ook aangaf. Er is echter een andere taak die kennelijk niet wordt opgepikt: sinds de sluiting van de afvalberg van Parkietenbos verschijnen overal nog meer vuilnisbelten. We zeggen expliciet 'meer', want een heleboel daarvan waren er eerder ook al. Is het niet beter om alvast daaraan te gaan werken? Als het toch de minister is die de baas is, begin dan alvast met dit recht te zetten...

ARUBAVANDAAG

HNO-onderzoek: Curaçaose regering verloor toezicht op project

(CuraçaoChronicle) – De budgettaire autoriteit werd geschonden tijdens de bouw van het nieuwe Hospital Nobo Otrobanda (HNO) op Curaçao. Dit is een van de conclusies van de eerste dag van openbare verhoren door de parlementaire onderzoekscommissie HNO.

Ninon Gerling, auditor en waarnemend secretaris van de Algemene Rekenkamer Curaçao, benadrukte hoe de regering de controle over het project verloor, wat resulteerde in aanzienlijke kostenoverschrijdingen.
De bouw van het ziekenhuis, dat veel duurder bleek te zijn dan begroot, wordt onderzocht tijdens vijftien openbare verhoren. Gerling, de eerste die werd ondervraagd, gaf aan dat door het niet volgen van procedures en het ontbreken van adequate rapportage, de regering het zicht op het project verloor. Dit leidde tot meerdere begrotingswijzigingen buiten normale procedures, zonder volledig bewustzijn van het parlement.
Volgens Gerling had het Ministerie van Financiën een duidelijker rol moeten spelen in de controle van het budget. Het oorspronkelijke budget van 412 miljoen gulden, dat in fasen zou worden uitgekeerd, raakte snel uitgeput. De toenemende afhankelijkheid van externe adviseurs en het gebrek aan interne kennis en verantwoordelijkheid bij de ministeries werden ook benadrukt als kritieke punten.

Politieke Interventie
Het ambitieuze plan voor een nieuw ziekenhuis op Curaçao, geleid door de gerenommeerde kankerspecialist Bob Pinedo, werd gedwarsboomd door politieke interventie, onthuld tijdens de parlementaire onderzoeksgesprekken gisteren.

De geplande bouw van het Hospital Nobo Otrobanda (HNO), cruciaal voor verbetering van de gezondheidszorg op het eiland, stagneerde toen de toenmalige regering onder leiding van Gerrit Schotte eiste dat twee sleutelfiguren uit Pinedo's team, Suzy Camelia-Römer en Etienne Ys, werden vervangen.
Deze onthulling kwam aan het licht door getuigenissen van Humphrey Davelaar, voormalig commissaris van de gezondheidszorg, en Bob Pinedo zelf, diep verbitterd door de gang van zaken. Pinedo, die een visionair plan had ontwikkeld voor een modern ziekenhuis, voelde zich moreel niet in staat om aan de eisen van Schotte te voldoen, gezien de nauwe samenwerking en aanzienlijke vooruitgang die zijn team in korte tijd had geboekt.

De problemen rond de realisatie van het nieuwe ziekenhuis belichten de complexiteit en uitdagingen binnen de politiek en gezondheidszorg van Curaçao. Davelaar schetste een gezondheidssysteem in crisis, met overbelaste faciliteiten, ongelijkheid in zorg en een dringende behoefte aan modernisering en efficiëntieverbetering.

Besluitvorming
Het plan van Pinedo, geïnspireerd door het succesvolle model van het ziekenhuis in Deventer, beloofde een aanzienlijke verbetering van de medische infrastructuur van het eiland. Met voorstellen voor satellietziekenhuizen en een focus op preventieve zorg had het project het potentieel om de gezondheidszorg op Curaçao fundamenteel te transformeren.

Echter, politieke besluitvorming en eisen die aan het project werden gesteld, leidden uiteindelijk tot het afblazen van de plannen. Dit roept vragen op over de invloed van politieke belangen op essentiële openbare diensten en de toekomstige koers van gezondheidszorginitiatieven op het eiland.

Curaçao vraagt zich af hoe dergelijke cruciale projecten kunnen worden beschermd tegen politieke inmenging om ervoor te zorgen dat de gezondheidszorg op Curaçao kan evolueren naar een systeem dat alle burgers ten goede komt. Het falen van het HNO-project dient als een herinnering aan de noodzaak van transparantie, samenwerking en, bovenal, het stellen van het algemeen belang boven politieke belangen.

Cft over Curaçao:

"Nu is het tijd om budgettaire risico's aan te pakken"

(CuraçaoChronicle) – Samen met Sint Maarten en de CBCS heeft Curaçao een oplossing gevonden voor het ENNIA-probleem. Deze oplossing zal een aanzienlijk deel van het budget van het land in beslag nemen, maar er blijft nog steeds enige financiële ruimte over voor Curaçao.

Nu is het tijd om deze ruimte te benutten om andere budgettaire risico's aan te pakken, zoals de schuldenlast en de tekorten in de gezondheidszorg en sociale zekerheid, zoals benadrukt door het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) in recente gesprekken met de regering van Curaçao.

Eind 2023 bereikte Curaçao samen met Sint Maarten en de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten als beheerder en toezichthouder van ENNIA een overeenkomst over een oplossing voor de problemen bij ENNIA. Als onderdeel van deze oplossing verbindt Curaçao zich ertoe om vanaf 2027 een jaarlijkse bijdrage van ANG 30 miljoen te betalen, gedurende een periode van 30 jaar. Ondanks de gezonde economische ontwikkeling van Curaçao blijft een prudent budgettair beleid van het grootste belang, mede door deze toezegging.

Budgettaire risico's
Het budget van Curaçao brengt een aantal risico's met zich mee die het landelijke budget (verder) kunnen belasten. Het Cft maakt zich ernstig zorgen over de voortdurende precaire financiële situatie van het Curaçao Medical Center (CMC) en benadrukt dat dit probleem uiterlijk in 2024 structureel moet worden opgelost. De situatie van het CMC is een perfect voorbeeld van de bredere noodzaak om de gezondheidszorg te hervormen. Curaçao besteedt een relatief groot deel van zijn bruto binnenlands product aan de gezondheidszorg. Als er geen hervormingen worden doorgevoerd, zijn additionele bijdragen van het landelijke budget onvermijdelijk.

Verder blijft het Cft bezorgd over de nog steeds onzekere inkomsten uit de licentiekosten voor gokaanbieders. Het is essentieel om deze risico's zo snel mogelijk te beperken. Na het veiligstellen van de oplossing voor het ENNIA-probleem is Curaçao opnieuw in onderhandeling gegaan over de rente van de geherfinancierde lening voor liquiditeitssteun van ANG 911 miljoen. Als Nederland inderdaad overgaat tot verlaging van de rente op deze lening, doet Curaçao er goed aan om deze financiële ruimte niet onmiddellijk te gebruiken door andere uitgaven te verhogen, maar in plaats daarvan te gebruiken voor schuldaflossingen en investeringen.

Het Cft benadrukt ook het belang van duurzame investeringen en hervormingen. Naast een prudent budgettair beleid vormen investeringen en hervormingen de pijlers waarop Curaçao duurzame economische groei kan realiseren en de levensvatbaarheid van de betaling van zijn schulden kan waarborgen.

Voor 2024 begroot Curaçao ANG 133 miljoen aan nieuwe investeringen, deels gefinancierd door middel van nieuw afgesloten leningen. De uitvoeringscapaciteit blijft echter beperkt. In 2023 heeft Curaçao ongeveer de helft van de beoogde investeringen gerealiseerd. Daarom dringt het Cft er bij Curaçao op aan meer inzicht te verschaffen in de liquiditeitsplanning van het land, om de investeringen te verzoenen met de normalisatie van de toegenomen schuldenlast. In dat verband blijft het ook van belang dat eventuele risico's voor het budget tijdig worden geïdentificeerd.

Het Cft adviseert Curaçao om vastberaden op te treden en eventuele mogelijke risico's voor het budget zorgvuldig op te lossen.

